

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE
LASY PAŃSTWOWE

SPRAWOZDANIE
FINANSOWO-GOSPODARCZE
ZA 2023 ROK

DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WARSZAWA 2024

SPIS TREŚCI

1. Organizacja Lasów Państwowych	3
2. Zasoby Lasów Państwowych	6
2.1. Zatrudnienie.....	6
2.2. Majątek.....	8
3. Przychody Lasów Państwowych	9
4. Koszty Lasów Państwowych	11
5. Wynagrodzenia	14
6. Wynik Lasów Państwowych	15
6.1. Rachunek zysków i strat Lasów Państwowych	15
6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych.....	15
6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwale	16
7. Fundusz leśny	17
8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej	19
8.1. Działalność podstawowa.....	19
8.2. Działalność uboczna	29
8.3. Działalność dodatkowa.....	29
8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną.....	29
8.5 Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF)	40
9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2023 r. w porównaniu z rokiem 2022	41
10. Bilans Lasów Państwowych	42
11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych	43
12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2023 r.	44
12.1. Pozyskanie drewna	44
12.2. Sprzedaż drewna	44
13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych	45
13.1. Działalność promocyjna i informacyjna	45
13.2. Współpraca międzynarodowa	50
14. Wybrane wskaźniki i parametry	53
15. Podsumowanie	54

1. Organizacja Lasów Państwowych

Podstawę prawną funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zwanego dalej Lasami Państwowymi w 2023 r. stanowiły m.in.: ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1356 ze zm.), rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134 poz. 692), ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.), a także rozporządzenia wydane z mocy ustawy o lasach przez ministra właściwego ds. środowiska.

Zadaniem Lasów Państwowych jest sprawowanie zarządu nad lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa. Jest ono realizowane poprzez prowadzoną gospodarkę leśną, gospodarowanie gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzenie ewidencji majątku Skarbu Państwa.

Lasy Państwowe są państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej i reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Prowadzą działalność na zasadzie samodzielności finansowej. Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny Lasów Państwowych przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w skład Lasów Państwowych wchodziły następujące jednostki organizacyjne:

1) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	1
2) regionalne dyrekcje Lasów Państwowych	17
3) nadleśnictwa	429
4) inne jednostki organizacyjne o zasięgu regionalnym, zwane dalej zakładami	15
5) inne jednostki organizacyjne o zasięgu krajowym, zwane dalej zakładami	7

Struktura zakładów według profilu ich działalności na dzień 31 grudnia 2023 r. przedstawiała się następująco:

Zakłady usługowe o zasięgu regionalnym:	Ogółem stan na 31.12.2023 r.
1) zespoły składnic	3
2) gospodarstwa rybackie	2
3) zakłady transportu i spedycji	1
4) zakłady usługowo-produkcyjne	3
5) ośrodki transportu leśnego	2
6) zakłady usług leśnych	2
7) ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1
8) ośrodek strzelecki	1
Razem	15

Zakłady o zasięgu krajowym:	Ogółem stan na 31.12.2023 r.
1) Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu	1
2) Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	1
3) Leśny Bank Genów Kostrzyca w Miłkowie	1
4) Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w Warszawie	1
5) Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie	1
6) Zakład Informatyki Lasów Państwowych w Sękocinie Starym	1
7) Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w Warszawie	1
Razem	7

W zakresie kompetencji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych jest m.in. inicjowanie, popieranie i finansowanie badań w zakresie leśnictwa oraz nadzór wykorzystania wyników tych badań. W 2023 r. na zlecenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych jednostki naukowo-badacze przeprowadziły badania naukowe, zarówno o charakterze poznawczym, jak i użytkowym, a ich wyniki mają podstawowe znaczenie dla rozwoju wszystkich dziedzin

leśnictwa. Głównym wykonawcą badań dla Lasów Państwowych w 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, był Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL).

W 2023 r. na realizację 65 tematów badawczych (w tym dwa tematy realizowane wspólnie przez kilku wykonawców na podstawie odrębnych harmonogramów i odrębnych rozliczeń) Lasy Państwowe wydatkowały środki funduszu leśnego w łącznej kwocie 54 523,04 tys. zł, w tym na:

- 1) 32 tematy realizowane przez Instytut Badawczy Leśnictwa (w tym: dwa tematy realizowane wspólnie z innymi jednostkami badawczymi na podstawie odrębnych harmonogramów i odrębnych rozliczeń oraz trzy tematy realizowane w ramach konsorcjów badawczych z IBL w roli Lidera) – 30 233,73 tys. zł;
- 2) 33 tematy realizowane przez uczelnie wyższe i inne jednostki badawcze (w tym dwa tematy realizowane wspólnie przez kilku wykonawców na podstawie odrębnych harmonogramów i odrębnych rozliczeń oraz trzy tematy realizowane w ramach konsorcjów badawczych) – 24 289,31 tys. zł.

Uzyskane podczas realizacji tematów badawczych wyniki prac, w zależności od ustaleń podjętych podczas komisyjnych odbiorów odnośnie do zakresu i formy ich upowszechniania, były przekazywane do podległych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, a także do innych jednostek spoza Lasów Państwowych, w celu ich stosownego wykorzystania (wdrożenia).

2. Zasoby Lasów Państwowych

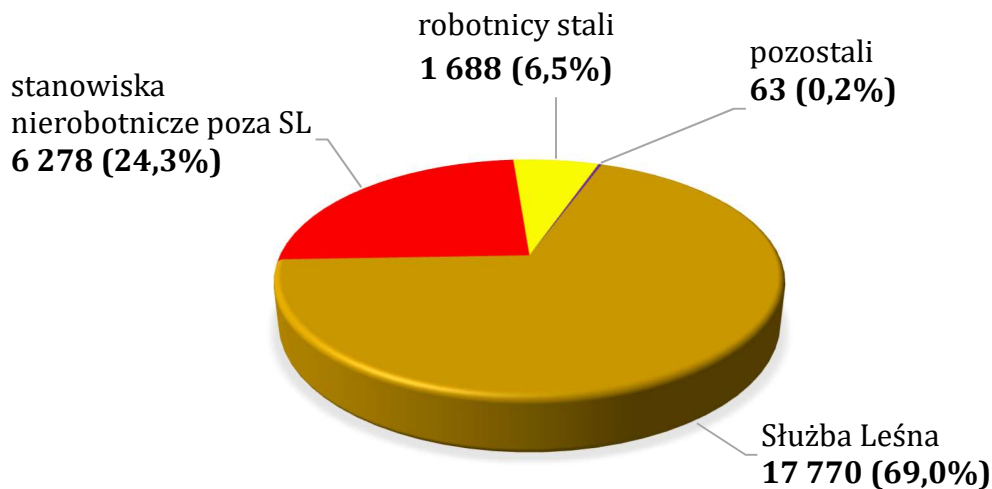
2.1. Zatrudnienie

W 2023 r. przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych wynosiło 25 799 etatów i w stosunku do 2022 r. było wyższe o 77 etatów. Struktura zatrudnienia kształtowała się następująco:

– pracownicy stali	25 736 etatów
w tym na stanowiskach nierobotniczych	24 048 etatów
– pracownicy zatrudnieni na czas określony	63 etaty

Struktura przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w układzie grup jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w omawianym okresie przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	23 365 etatów
z tego:	
– w Służbie Leśnej	16 883 etaty
– na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną	5 174 etaty
– na stanowiskach robotniczych	1 308 etatów
2) w zakładach o zasięgu regionalnym i krajowym	1 012 etatów
w tym na stanowiskach nierobotniczych	613 etatów
3) w Dyrekcji Generalnej i biurach regionalnych dyrekcji LP	1 422 etaty
w tym w Służbie Leśnej	882 etaty

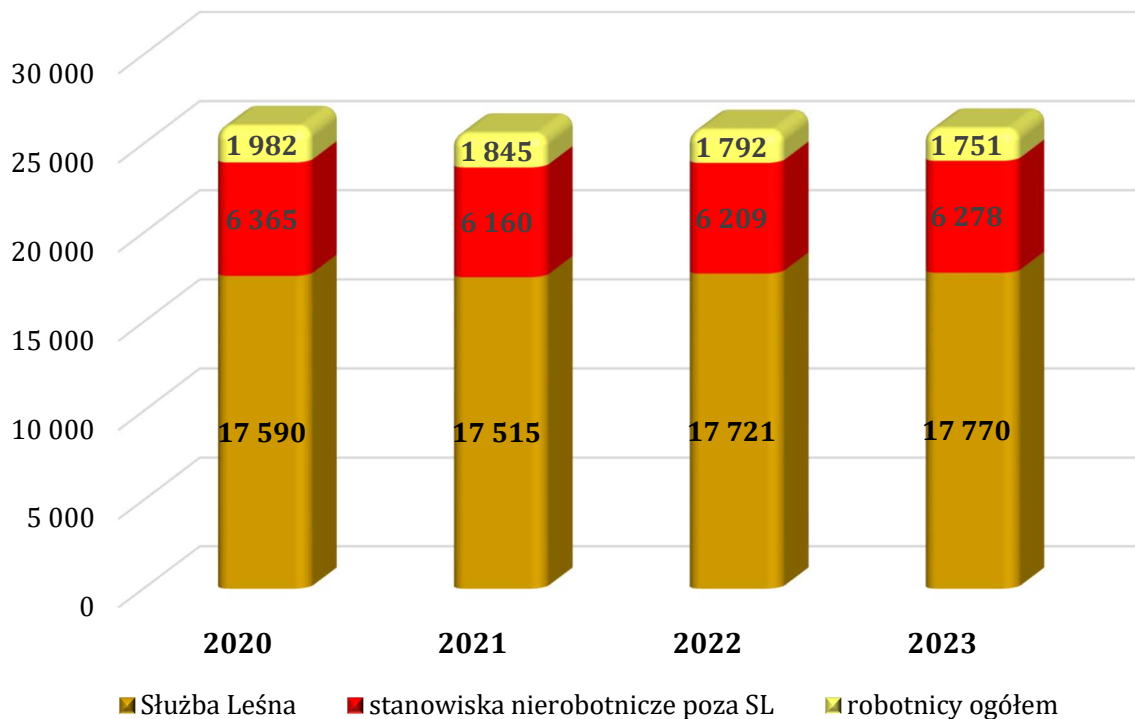

Struktura zatrudnienia w Lasach Państwowych w 2023 r. (etaty)

Analiza przeciętnego stanu zatrudnienia w Lasach Państwowych w latach 2020–2023 wykazuje zmniejszenie zatrudnienia ogółem w stosunku do 2020 r. W roku 2023 zatrudnienie wzrosło o 77 etatów w stosunku do wykonania 2022 r. W 2023 r. na stanowiskach nierobotniczych wystąpił wzrost zatrudnienia o 118 etatów, przy czym:

- w Służbie Leśnej zatrudnienie wzrosło o 49 etatów w stosunku do 2022 r. i o 255 etatów w stosunku do roku 2021;
- liczba zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną w stosunku do 2022 r. wzrosła o 69 etatów, a w stosunku do roku 2021 wzrosła o 118 etatów.

Na stanowiskach robotniczych nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2022 o 41 etatów, a z rokiem 2021 – o 94 etaty.

Zatrudnienie w Lasach Państwowych w latach 2020–2023 (etaty)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w Lasach Państwowych zatrudnionych było 26 015 osób, tj. o 138 osób więcej niż w ostatnim dniu 2022 r.

2.2. Majątek

Powierzchnia gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych

(według stanu na 31 grudnia 2023 r.) wyniosła ogółem 7 624 213,40 ha

w tym:

– lasy razem	7 338 939,97 ha
w tym: – grunty zalesione	6 986 944,78 ha
– grunty niezalesione	157 152,88 ha
– związane z gospodarką leśną	194 842,31 ha
– użytki rolne	134 887,60 ha
– nieużytki	92 033,94 ha
– wody	9 284,42 ha
– zadrzewienia i zakrzewienia	7 259,61 ha

Zasoby drzewne (według stanu na 1 stycznia 2023 r.):

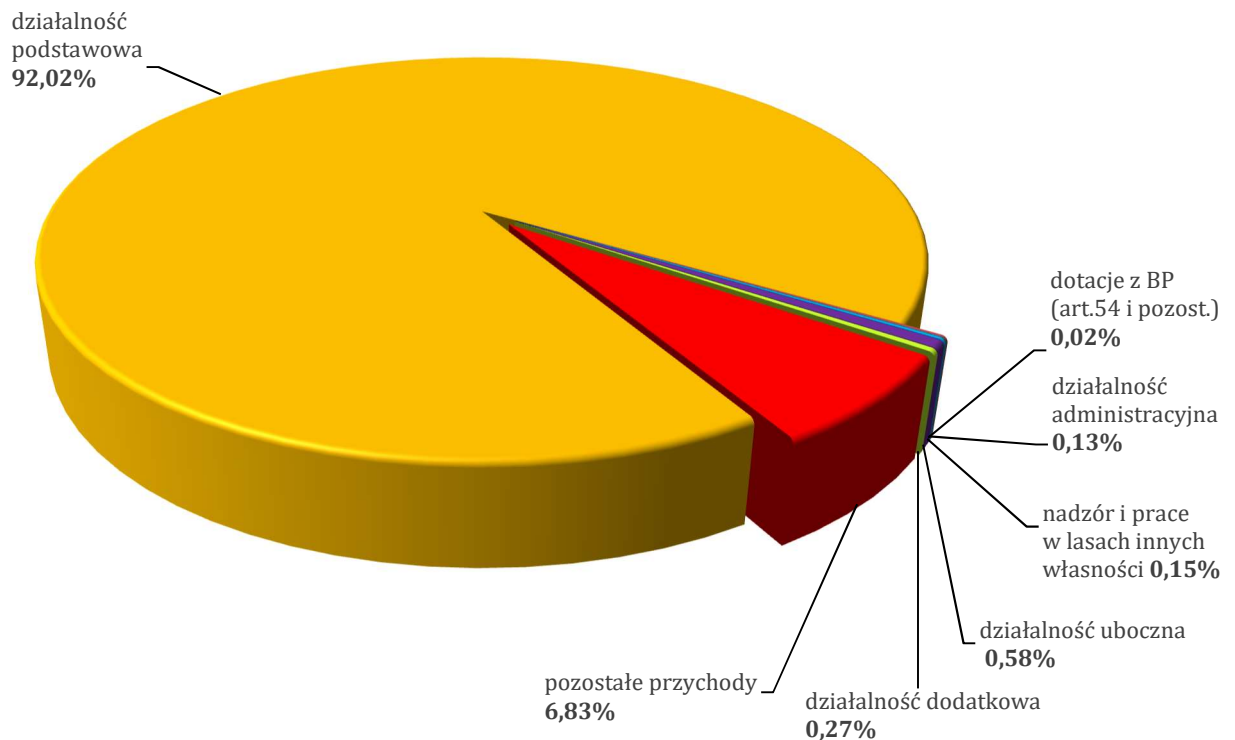
1) zasoby drzewne (w m ³ grubizny brutto)*	2 073,4 mln m ³
2) przeciętna zasobność drzewostanów:	
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych i niezalesionych*	291 m ³
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych	297 m ³
3) przyrost (bieżący roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich pięciu lat (2019–2023)*	8,89 m ³
4) bieżący roczny przyrost miąższości na powierzchni leśnej ogółem obliczony z pięciu ostatnich lat (2019–2023)*	63 207,7 tys. m ³
5) przyrost (bieżący roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2014–2023)*	8,54 m ³
6) bieżący roczny przyrost miąższości na powierzchni leśnej ogółem obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2014–2023)*	60 457,8 tys. m ³
7) wzrost zasobów drzewnych (brutto) w 2023 r.*	5,29 mln m ³

* Dane według Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu (WISL), wyniki za okres 2019–2023.

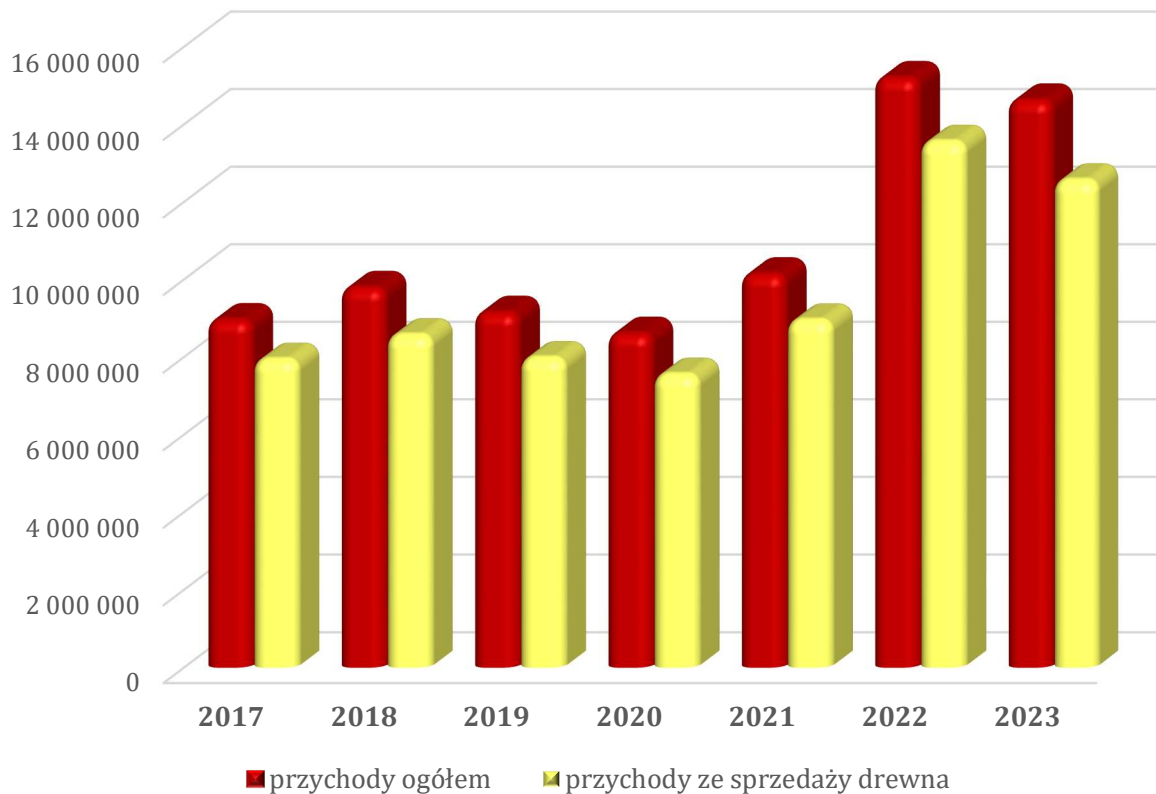
3. Przychody Lasów Państwowych

Przychody Lasów Państwowych w 2023 r. wyniosły ogółem	14 626 486,2 tys. zł
w tym wybrane przychody nadleśnictw kształtowały się następująco:	
1) z działalności podstawowej i administracyjnej (bez dotacji art. 54)	12 653 225,1 tys. zł
w tym z tytułu sprzedaży drewna	12 524 240,5 tys. zł
2) z działalności ubocznej	80 561,1 tys. zł
w tym z gospodarki łowieckiej	76 389,7 tys. zł
3) z działalności dodatkowej	36 688,8 tys. zł
w tym: – ze sprzedaży usług transportowo-warsztatowych	825,1 tys. zł
– ze sprzedaży produkcji przemysłowej i pozostałej działalności dodatkowej	35 863,7 tys. zł
4) ze sprzedaży materiałów i z pozostałej sprzedaży	222 287,5 tys. zł
5) z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową na podstawie art. 54 ustawy o lasach, z przeznaczeniem na sporządzenie planów zalesień gruntów porolnych	2 340,2 tys. zł
6) z tytułu środków budżetowych przekazanych na nadzór nad lasami innych własności	20 464,9 tys. zł
7) przychody z działalności bytowej	56 425,9 tys. zł

Struktura przychodów nadleśnictw w 2023 r.

W omawianym okresie Lasy Państwowe uzyskały przychody ze sprzedaży surowca drzewnego w kwocie 12 564 225 tys. zł, w tym 12 524 240,5 tys. zł pochodziło ze sprzedaży realizowanej przez nadleśnictwa.

Udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w latach 2017–2023 (w tys. zł)

Procentowy udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w kolejnych latach kształtował się odpowiednio: 2017 – 88,6%; 2018 – 87,5%; 2019 – 87,2%; 2020 – 87,7%; 2021 – 88,3%; 2022 – 89,2%. W 2023 r. przychody ze sprzedaży drewna stanowiły 85,9% przychodów ogółem Lasów Państwowych.

4. Koszty Lasów Państwowych

Koszty Lasów Państwowych w 2023 r. wyniosły ogółem	13 881 613,9 tys. zł
w tym wybrane koszty nadleśnictw kształtowały się następująco:	
4.1. Koszty działalności administracyjnej	5 514 075,9 tys. zł
w tym:	
1) utrzymanie Służby Leśnej w nadleśnictwach	3 731 546,5 tys. zł
2) pozostałe koszty administracyjne nadleśnictw	1 212 078,0 tys. zł
4.2. Podatek leśny	383 793,0 tys. zł
4.3. Koszty działalności podstawowej (koszty sprzedaży)	7 372 991,2 tys. zł
(po obciążeniu kosztów bezpośrednich kosztami ogólnogospodarczymi i pozostałymi kosztami administracyjnymi)	
Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia)	6 354 887,8 tys. zł
w tym:	
4.3.1. Nasiennictwo i selekcja (koszty wytworzenia)	67 106,5 tys. zł
4.3.2. Hodowla lasu (koszty wytworzenia)	1 360 412,3 tys. zł
w tym:	
1) działalność w szkółkach leśnych (koszty bezpośrednie)	117 015,7 tys. zł
2) odnowienia i zalesienia, łącznie z przebudową drzewostanów (koszty bezpośrednie)	515 485,2 tys. zł
3) poprawki i uzupełnienia (koszty bezpośrednie)	54 360,2 tys. zł
4) pielęgnowanie lasu (koszty bezpośrednie)	466 725,1 tys. zł
5) melioracje agrotechniczne (koszty bezpośrednie)	128 164,7 tys. zł
4.3.3. Ochrona lasu (koszty wytworzenia)	442 181,9 tys. zł
w tym:	
1) przed owadami (koszty bezpośrednie)	102 860,3 tys. zł
2) przed zwierzyną (koszty bezpośrednie)	287 275,2 tys. zł
4.3.4. Ochrona przyrody (koszty wytworzenia)	41 084,5 tys. zł

4.3.5. Ochrona przeciwpożarowa (koszty wytworzenia) 149 924,2 tys. zł

w tym zabiegi zabezpieczające obszary leśne przed pożarami

(koszty bezpośrednie) 44 340,8 tys. zł

4.3.6. Pozyskanie i zrywka drewna (koszty wytworzenia) 3 187 631,2 tys. zł

w tym:

1) ścinka drzew, wyrób sortymentów i zrywka drewna

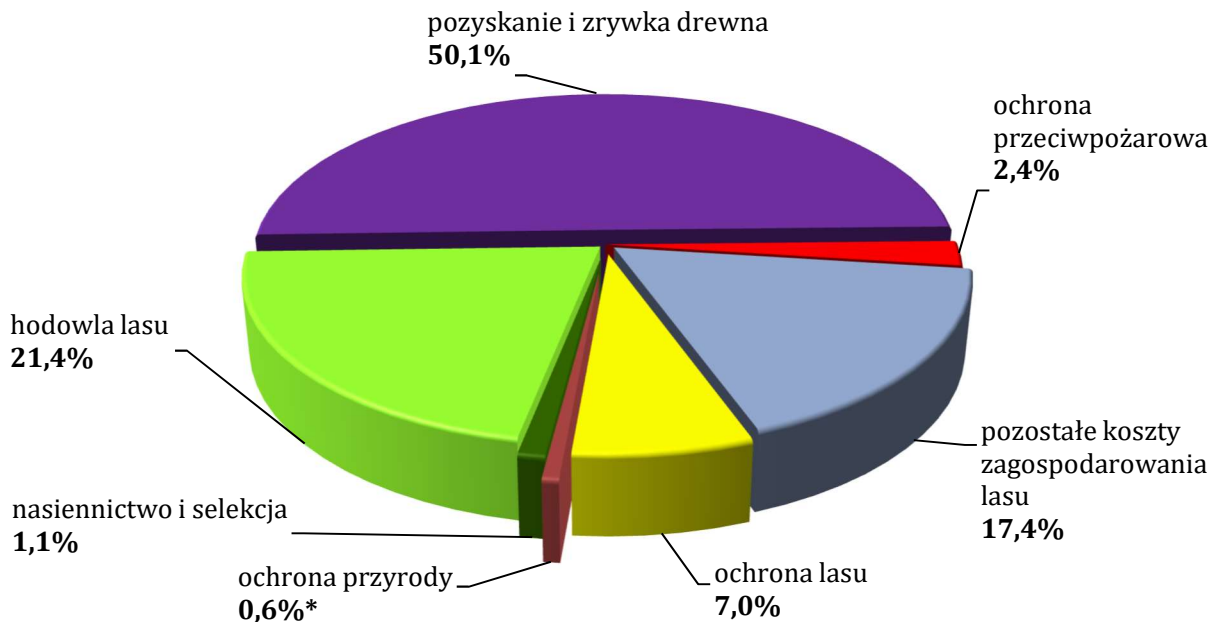
(koszty bezpośrednie) 3 058 285,1 tys. zł

2) zakładanie i utrzymanie szlaków zrywkowych

(koszty bezpośrednie) 40 523,1 tys. zł

3) inne zadania dotyczące pozyskania drewna

(koszty bezpośrednie) 82 085,1 tys. zł

**Struktura kosztów działalności podstawowej Lasów Państwowych w 2023 r.
(według kosztów wytworzenia)**

* środki finansowe wydatkowane na ochronę przyrody są znacznie wyższe, lecz ze względu na strukturę wydatków są odnoszone na inne konta

4.4. Koszty działalności ubocznej (koszty sprzedaży) 57 204,4 tys. zł

Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów

administracyjnych 57 381,2 tys. zł

w tym:

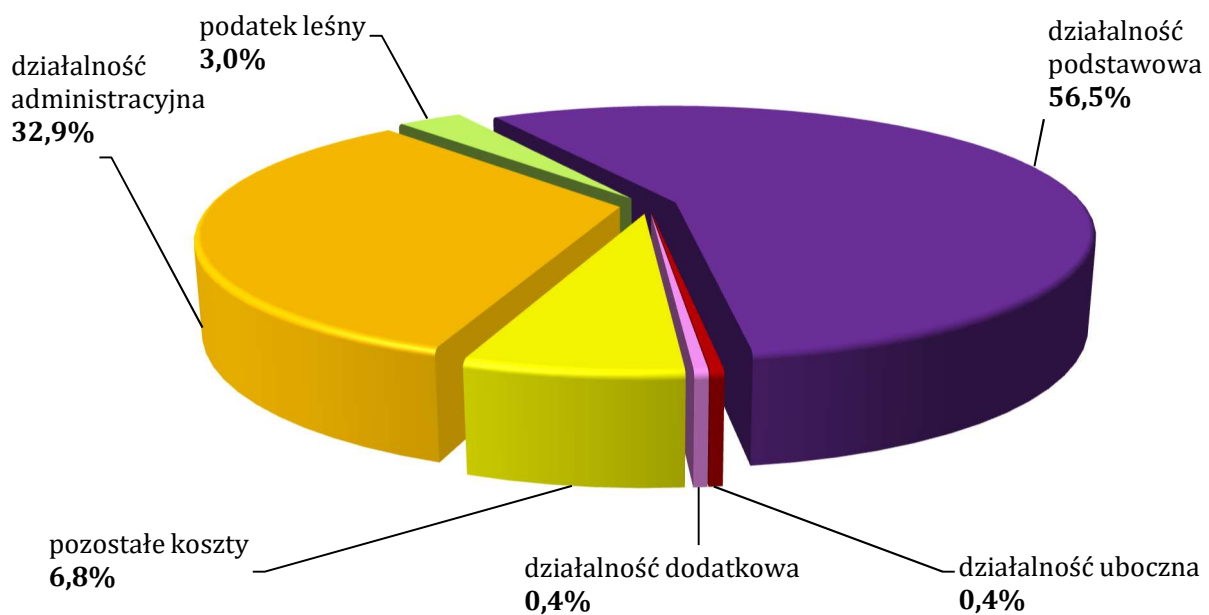
1) gospodarka łowiecka (koszty bezpośrednie)

53 060,9 tys. zł

2) pozyskanie choinek i stroiszu (koszty bezpośrednie)

1 698,4 tys. zł

3) szkółek zadrzewieniowych – handlowych (koszty bezpośrednie)	633,2 tys. zł
4) pozostałej działalności ubocznej (koszty bezpośrednie)	0,0 tys. zł
4.5. Koszty działalności dodatkowej	57 593,4 tys. zł
(po obciążeniu kosztów bezpośrednich pozostałymi kosztami ogólnogospodarczymi oraz pozostałymi kosztami administracyjnymi)	
Koszty tej działalności bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia)	
	52 736,0 tys. zł
w tym:	
1) usługi transportowe (koszty bezpośrednie)	713,3 tys. zł
2) gospodarka łąkowo-rolna (koszty bezpośrednie)	18 937,2 tys. zł
4.6. Koszty działalności bytowej	67 826,9 tys. zł
4.7. Różnica wartości remanentów	(-189 294,0 tys. zł
(nieujęta w koszcie wytworzenia)	
Koszty ogólnogospodarcze nadleśnictw rozliczone na działalność podstawową, uboczną i dodatkową	
	41 015,9 tys. zł

Struktura kosztów nadleśnictw Lasów Państwowych w 2023 r.
(według kosztów własnych)

5. Wynagrodzenia

W 2023 r. wydatkowano na wynagrodzenia **3 382 738,1 tys. zł**

Struktura ww. wydatków przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	3 020 199,4 tys. zł
z tego:	
– Służba Leśna	2 363 418,9 tys. zł
– stanowiska nierobotnicze poza Służbą Leśną	524 993,2 tys. zł
– stanowiska robotnicze	131 787,3 tys. zł
2) w zakładach	119 393,0 tys. zł
w tym stanowiska nierobotnicze	81 084,4 tys. zł
3) w Dyrekcji Generalnej LP i biurach regionalnych dyrekcji LP	243 145,7 tys. zł
w tym Służba Leśna	170 480,8 tys. zł

Udział wynagrodzeń w kosztach ogółem w latach 2020–2023 kształtował się następująco:

	2020	2021	2022	2023
w Lasach Państwowych ogółem:	30,1%	29,5%	22,8%	24,4%
w nadleśnictwach:	28,4%	28,0%	21,4%	23,1%

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne ogółem w Lasach Państwowych wynosiło 10 926,6 zł.

6. Wynik Lasów Państwowych

6.1. Rachunek zysków i strat Lasów Państwowych

Wyszczególnienie	Wartość [tys. zł]
1. Razem przychody	14 626 486,2
z tego:	
1.1. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	13 678 932,4
1.2. Pozostałe przychody operacyjne	655 553,1
1.3. Przychody finansowe	292 000,7
2. Razem koszty	13 881 613,9
z tego:	
2.1. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	7 633 651,4
2.2. Koszty ogólnego zarządu	5 388 875,3
2.3. Pozostałe koszty operacyjne	844 877,8
2.4. Koszty finansowe	14 209,4
3. Zysk brutto	744 872,3
4. Podatek dochodowy	104 940,7
5. Zysk netto	639 931,6

6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych

Podział zysku netto w wysokości 639 931,6 tys. zł, wypracowanego przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych za rok 2023, przedstawia się następująco:

1) zasilenie kapitału (funduszu) własnego	604 276,4 tys. zł
z tego:	
– kapitał zasobów Lasów Państwowych	76 473,3 tys. zł
– fundusz leśny	527 803,1 tys. zł
2) zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	18 517,3 tys. zł
3) cele społecznie użyteczne	17 137,9 tys. zł

Proponowany podział zysku Lasów Państwowych za 2023 r. został dokonany po przeprowadzonej weryfikacji niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej nadleśnictw, o których mowa w § 19 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134 poz. 692).

6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwałe

W 2023 r. Lasy Państwowe poniosły nakłady na niefinansowe aktywa trwałe w wysokości 1 481 068,8 tys. zł, a w wyniku zadań zakończonych wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych zwiększyła się o 1 343 578,7 tys. zł, w tym wzrost w poszczególnych grupach wyniósł:

– grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntów)	311 309,2 tys. zł
– budynki i lokale (w tym spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu)	263 310,7 tys. zł
– obiekty inżynierii wodnej i lądowej	532 596,0 tys. zł
– kotły i maszyny energetyczne	4 940,2 tys. zł
– maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	16 315,6 tys. zł
– maszyny, urządzenia i aparaty gospodarki leśnej	55 390,9 tys. zł
– urządzenia techniczne	37 329,1 tys. zł
– środki transportu	104 546,1 tys. zł
– inne środki trwałe	17 840,9 tys. zł
– inwentarz żywy	0,0 tys. zł

Zwiększeniu uległy także wartości niematerialne i prawne o 22 764,8 tys. zł.

7. Fundusz leśny

7.1. Stan funduszu leśnego na 1 stycznia 2023 r. wynosił	3 179 511,5 tys. zł
7.2. Zwiększenia	2 046 625,9 tys. zł
z tego:	
1) odpis podstawowy obciążający koszty nadleśnictw (art. 57 ust.1 pkt 1 ustawy o lasach)	1 352 618,0 tys. zł
2) dodatkowe dochody funduszu leśnego (art. 57 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy o lasach)	288 596,6 tys. zł
3) dodatkowe dochody funduszu leśnego (art. 57 ust. 2 ustawy o lasach)	72 438,5 tys. zł
4) dochody z udziału w spółkach (art. 57 ust. 1 pkt 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
5) pozostałe przychody związane z Lasami Państwowymi	316 004,5 tys. zł
6) pozostałe przychody dotyczące lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa i parków narodowych	16 968,3 tys. zł
7.3. Zmniejszenia	2 000 905,2 tys. zł
z tego:	
1) wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej oraz zadań dotyczących administracji publicznej w zakresie leśnictwa w tym wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego funduszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	1 434 310,4 tys. zł 0,0 tys. zł
2) wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP w tym dofinansowanie jednostek specjalnych (Leśny Bank Genów Kostrzyca w Miłkowie, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Dom Pamięci w Spale)	297 832,5 tys. zł 24 768,3 tys. zł
3) tworzenie infrastruktury do prowadzenia gospodarki leśnej z tego wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego funduszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	17 605,9 tys. zł 0,0 tys. zł
4) badania naukowe	54 523,0 tys. zł
5) sporządzanie planów urządzenia lasu	95 529,7 tys. zł
6) prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych	0,0 tys. zł
7) tworzenie, dzielenie, likwidacja jednostek organizacyjnych LP	0,0 tys. zł

8) dofinansowanie zadań określonych w art. 58 ust. 3 i 3a ustawy o lasach	51 457,1 tys. zł
z tego: – koszty inwentaryzacji wielkoobszarowej i Banku Danych o Lasach	15 817,1 tys. zł
– dofinansowanie zadań w parkach narodowych	35 115,5 tys. zł
– ryczałtowe koszty udziału przedstawicieli WODR w szacowaniu szkód łowieckich	65,7 tys. zł
– sporządzanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	458,8 tys. zł
9) pozostałe	49 646,6 tys. zł
z tego m.in.:	
– podatek dochodowy od osób prawnych	45 423,3 tys. zł
– nabywanie przez Skarb Państwa lasów lub gruntów	0,0 tys. zł
– koszt działań związanych z zapobieganiem ASF	3 922,3 tys. zł
– organizacja szkoleń w zakresie szacowania szkód łowieckich	300,0 tys. zł
– inne wydatki z fund. leśnego lasów niestanowiących własności SP	0,5 tys. zł
Stan funduszu leśnego na 31 grudnia 2023 r. wynosił	3 225 232,2 tys. zł

8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej

8.1. Działalność podstawowa

8.1.1. Rodzaje i skala zabiegów wykonanych w ramach ochrony lasu:

1) zabiegi ograniczające liczebność szkodliwych owadów (liściożerne, ryjkowce, szkodniki glebowe)	154,3 tys. ha
w tym przy użyciu sprzętu lotniczego	149,1 tys. ha
2) zabiegi zwalczające grzyby patogeniczne	7,0 tys. ha
3) zabiegi ochronne przed szkodami od zwierzyny (chemiczne i mechaniczne zabezpieczenie sadzonek)	74,0 tys. ha
w tym wykonanie grodzień	16,0 tys. ha

W 2023 r. w lasach zarządzanych przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych powstało 1508 pożarów lasu, które objęły 225,96 ha oraz 104 pożary o łącznej powierzchni 229,14 ha na terenach użytkowanych przez wojsko (dla porównania w 2022 r. odnotowano 2402 pożary lasu o łącznej powierzchni 698,33 ha oraz 111 pożarów na powierzchni 254,12 ha na terenach użytkowanych przez wojsko).

Z każdym rokiem w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych podnosi się sprawność działania systemu ochrony przeciwpożarowej lasu. Wiąże się to jednak z dużymi nakładami finansowymi, jakie Lasy Państwowe ponoszą na ochronę przeciwpożarową. W 2023 r. koszty poniesione na ochronę przeciwpożarową lasu wyniosły 141 683 tys. zł, w tym 35 750 tys. zł na lotnicze patrołowanie lasu i używanie samolotów do gaszenia pożarów.

Na terenie Lasów Państwowych funkcjonuje sieć meteorologicznych punktów pomiarowych wykorzystywana do prognozowania zagrożenia pożarowego lasu. W jej skład wchodzi 60 punktów prognostycznych i 86 pomocniczych punktów pomiarowych. Punkty są równomiernie rozmieszczone w 60 strefach prognostycznych. Koszt ich utrzymania w 2023 r. wyniósł 1 406 111 zł (88 800 zł – modernizowanie i utrzymanie istniejącej aplikacji do zbierania, weryfikowania i prezentowania danych pomiarowych z sieci meteorologicznych punktów pomiarowych; 1 317 311 zł – przesył danych pomiarowych, przeglądy okresowe, serwis techniczny i utrzymanie punktu zgłoszeniowego).

W zakresie ochrony mienia przed pożarami Lasy Państwowe współpracują z wieloma organizacjami i instytucjami, w tym w szczególności z Państwową Strażą Pożarną (PSP) i Ochotniczą Strażą Pożarną (OSP). Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych w formie darowizny przekazały – w uzasadnionych przypadkach i w miarę możliwości – część dodatkowego

wyniku finansowego na cele społecznie użyteczne, w tym świadczenia na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej. W 2023 r. udzieliły wsparcia finansowego i rzeczowego jednostkom PSP w wysokości 786 tys. zł i OSP w kwocie 9 297 tys. zł. Dodatkowo w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów” dofinansowywanego z funduszy europejskich Lasy Państwowe w 2023 r. rozliczyły wydatki dotyczące:

- wybudowania czterech i zmodernizowania 17 dostrzegalni pożarowych na łączną kwotę 4 711 641,78 zł netto wydatków kwalifikowanych;
- zakupu i montażu 28 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów oraz masztów przekaźnikowych za 4 499 265,33 zł netto wydatków kwalifikowanych;
- doposażenia sześciu punktów alarmowo-dyspozycyjnych (PAD) na kwotę 250 023,75 zł netto wydatków kwalifikowanych.

8.1.2. Ważniejsze prace z zagospodarowania lasu:

1) ogólna powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych	1 724 ha
2) odnowienia i zalesienia (wraz z dolesianiem luk i wprowadzeniem II piętra)	64 621 ha
w tym:	
– odnowienia naturalne	11 774 ha
– zalesienia ogółem	568 ha
w tym sukcesja naturalna	134 ha
3) poprawki i uzupełnienia	4 265 ha
4) pielęgnowanie lasu ogółem	295 873 ha
w tym:	
– wprowadzanie podszytów	423 ha
– pielęgnowanie gleby i niszczenie chwastów	168 497 ha
– czyszczenia wczesne	48 183 ha
– czyszczenia późne	76 726 ha
– inne zabiegi pielęgnacyjne (w tym podkrzesywanie drzew)	2 043 ha
5) trzebieże ogółem	402 634 ha
w tym trzebieże wczesne	86 571 ha
6) melioracje ogółem	70 254 ha

w tym nawożenie mineralne lasu	30 ha
7) przebudowa drzewostanów ogółem	4 490 ha

8.1.3. Formy ochrony przyrody

Na terenie zarządzanym przez Lasy Państwowe istnieje 1305 rezerwatów przyrody zajmujących łączną powierzchnię niemal 126,00 tys. ha. Wyznaczone do końca 2023 r. 132 obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 zajmowały powierzchnię 2 223,35 tys. ha, natomiast powierzchnia 721 obszarów Natura 2000 specjalnej ochrony siedlisk wyniosła 1 658,11 tys. ha.

Zgodnie z art. 58 ust. 3a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, środki funduszu leśnego mogą być przeznaczone na sfinansowanie działań takich, jak badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, ochrona przyrody w lasach realizowana metodami gospodarki leśnej oraz innych zadań z zakresu gospodarki leśnej w lasach znajdujących się w użytkowaniu wieczystym parków narodowych. Dofinansowanie parków narodowych ze środków funduszu leśnego odbywa się od 2012 r.

W 2023 r. Lasy Państwowe zawarły 22 umowy z 22 parkami narodowymi na łączną kwotę 40,0 mln zł, ich realizacja zaś osiągnęła poziom 35,2 mln zł, co stanowi 88% zakresu finansowego umów.

8.1.4. Społeczne funkcje lasu

Lasy Państwowe od wielu lat upowszechniają wiedzę o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, prowadząc intensywną działalność dydaktyczną z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych. Na terenie Lasów Państwowych znajduje się łącznie 6233 takie obiekty (w tym 58 ośrodków edukacji leśnej, 235 izb edukacji leśnej, 480 leśnych wiat edukacyjnych, 845 leśnych ścieżek edukacyjnych, 1770 punktów edukacji leśnej oraz 2845 innych obiektów). Z dotychczasowych tradycyjnych form edukacji oferowanych przez Lasy Państwowe, głównie z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych, skorzystało ok. 4 265 tys. osób.

Na tradycyjną ofertę edukacyjną złożyły się:

- lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem,
- lekcje w izbach edukacji leśnej,
- spotkania z leśnikiem w szkołach,
- spotkania z leśnikiem poza szkołą,

- akcje i imprezy edukacyjne,
- wystawy edukacyjne,
- konkursy leśne,
- inne imprezy, jak festyny, targi itp.

Koszty utrzymania obiektów edukacyjnych wyniosły 36 755 575,27 zł.

Uzupełnieniem tradycyjnych działań edukacyjnych było rozszerzenie oferty edukacyjnej online. Nadleśnictwa zanotowały ponad 9 400 990 wyświetleń różnego rodzaju zajęć i materiałów edukacyjnych udostępnianych online. W celu zapewnienia możliwie najwyższej jakości tej formy zajęć edukacyjnych kontynuowano udostępnianie na stronie internetowej Lasów Państwowych scenariuszy zajęć edukacyjnych możliwych do przeprowadzenia zarówno online, jak i w formie tradycyjnej. Scenariusze przeznaczone są dla wszystkich grup wiekowych odbiorców. Zostały napisane w sposób umożliwiający wykorzystywanie ich jako gotowe rozwiązania lub jako źródło inspiracji.

Działania na rzecz udostępniania lasów skupiają się na zapewnieniu osobom korzystającym z lasu bezpiecznego i ciekawego wypoczynku, przy jednoczesnej ochronie zasobów przyrodniczych. Służy temu choćby ukierunkowanie ruchu turystycznego i wprowadzenie ujednoliconych zasad zarządzania infrastrukturą turystyczną. Każde działanie poprzedzone jest konsultacjami m.in. z przedstawicielami konkretnych grup zainteresowanych korzystaniem z lasu oraz wybranymi pracownikami terenowymi Lasów Państwowych. Działania wynikają m.in. z zapotrzebowania społecznego, uwzględniają aktualne trendy w turystyce i rekreacji, a także wpisują się w krajowe strategie i programy.

W ramach zaktualizowanego w 2023 r. projektu rozwojowego Lasów Państwowych „Wielki Szlak Leśny” powstała kompleksowa oferta turystyczna LP. Jest ona zobrazowana na unowocześnionej, funkcjonalnej stronie www.czaswlas.pl. Nowoczesny, przystępny i aktualizowany na bieżąco portal z informacją turystyczną zawiera m.in. pakiet informacji nt. bezpiecznego spędzania czasu w lesie, gotowe propozycje wycieczek skierowanych do konkretnych użytkowników itp. Główną funkcjonalnością portalu jest mapa turystyczna Lasów Państwowych wraz z atrakcyjnymi propozycjami spędzania czasu w lesie. Mapa będzie dostępna także w wersji mobilnej.

Na terenie Lasów Państwowych znajduje się 35 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, w tym 17 dzierżawionych podmiotom zewnętrznym; 254 ośrodki/obiekty wypoczynkowe, w tym 216 jest dzierżawionych; 56 kwater myśliwskich, w tym 12 dzierżawionych; 239 pokoi gościnnych, w tym 19 dzierżawionych. Wśród powierzchniowej bazy noclegowej funkcjonują:

442 miejsca biwakowania, w tym 236 dzierżawionych; 16 pól biwakowych, w tym 14 dzierżawionych. Funkcjonuje również 235 obozowisk harcerskich, w tym 117 jest dzierżawionych.

Wśród leśnej bazy nienoclegowej można wyszczególnić m.in. 1824 miejsca odpoczynku, w tym 110 dzierżawionych; 83 parkingi leśne, w tym 11 dzierżawionych oraz 4393 miejsca postoju pojazdów, w tym 99 dzierżawionych.

Na terenie Lasów Państwowych przebiega ok. 4300 szlaków pieszych, ok. 3800 tras rowerowych, 631 szlaków konnych, 232 szlaki kajakowe (dane: grudzień 2023 r.).

Baza obiektów turystycznych jest naniesiona na mapy udostępnione w Banku Danych o Lasach.

W 2023 r. w portalu czaswlas.pl została przeprowadzona aktualizacja obiektów, która przeprowadzana jest raz w roku. Sporządzono także audyt w zakresie dostosowania strony www.czaswlas.pl do zapisów ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Do 18 „Wypraw”, czyli gotowych planów wycieczek uwzględniających obiekty PGL LP z przeznaczeniem dla konkretnych grup odbiorców, opublikowanych w latach 2021–2022, w 2023 r. dodano trzy kolejne. Nowe wyprawy zostały sprawdzone w terenie, skonsultowane z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych i lokalnymi organizacjami turystycznymi oraz przetłumaczone na polski język migowy (PJM). Wszystkie 21 „Wypraw” zostało zaktualizowanych i zamieszczonych na stronie www.lasy.gov.pl. Zamieszczono je także na portalu www.czaswlas.pl – dostępne są w zakładce „Pomysły na wyprawy”.

Koszty utrzymania infrastruktury turystycznej w 2023 r. wyniosły 36 349 498,71 zł.

Zgodnie z decyzją Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych od 1 maja 2021 r. niemal we wszystkich nadleśnictwach w Polsce zostały wyznaczone ok. 1500-hektarowe obszary dające miłośnikom biwaków możliwość legalnego nocowania. Program „Zanocuj w lesie” jest rozszerzeniem i kontynuacją programu pilotażowego przeprowadzonego w 46 nadleśnictwach na terenie całej Polski od 21 listopada 2019 r. do 31 stycznia 2021 r. Osoby nocujące na obszarze objętym programem obowiązują Regulamin korzystania z obszarów do nocowania.

Program „Zanocuj w lesie” podsumowano w grudniu 2021, 2022 i 2023 r. badaniem ewaluacyjnym. Został oceniony pozytywnie przez zdecydowaną większość użytkowników – 72% (badanie z 2023 r.). Również większość pracowników (80,9%) zadeklarowała, że nie zanotowała żadnych negatywnych efektów pobytu użytkowników na wyznaczonych obszarach (w 2021 r. taką opinię miało 63% ankietowanych pracowników, a w 2022 r. – 73%).

W 2023 r. kontynuowano również działania mające na celu wypracowanie standardów, jakie muszą spełniać pola biwakowe ze stanowiskami dla kamperów; zapoczątkowano także proces tworzenia takich miejsc na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Ponadto trwały również prace nad przygotowaniem publikacji omawiającej potrzeby Lasów Państwowych, organizacji harcerskich oraz instytucji publicznych (straży pożarnej, sanepidu i policji) w zakresie funkcjonowania na terenach leśnych obozów harcerskich.

Prowadzone były również działania (artykuły, wywiady, nagrania video) promujące pozytywny wpływ lasu na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne człowieka. Szczególny nacisk kładziony jest na propagowanie tzw. kąpiele leśnych.

Lasy Państwowe są sygnatariuszem programu „Dostępność Plus”, wobec czego aktywnie włączają się w działania na rzecz udostępniania terenów leśnych osobom z niepełnosprawnościami. W ramach programu przygotowano m.in. czwarty odcinek filmu z serii „Las na wyciągnięcie ręki” na przykładzie Nadleśnictwa Oborniki i gościnnie Muzeum Łazienek Królewskich w Warszawie. W odcinku tym zaprezentowane zostały podstawowe zasady dostosowywania obiektów kubaturowych i terenowych do potrzeb osób z niepełnosprawnością i o szczególnych potrzebach.

8.1.5. Pozyskanie drewna ogółem (netto bez kory)	40 070,6 tys. m³
1) w tym na gruntach leśnych:	40 057,7 tys. m³
– grubizna	38 251,9 tys. m ³
– drobnica	1 805,8 tys. m ³
Rozmiar pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania przedstawiał się następująco (netto bez kory):	
a) w rębniach zupełnych	7 987,7 tys. m ³
b) w rębniach złożonych	9 650,1 tys. m ³
c) w użytkach przygodnych rębnych i pozostałych rębnych	1 649,7 tys. m ³
d) w użytkach przygodnych przedrębnych	3 571,7 tys. m ³
e) w cięciach pielęgnacyjnych	15 392,7 tys. m ³
2) w tym pozyskanie drewna na gruntach nieleśnych (w tym w zadrzewieniach) w ramach użytkowania nieobjętego etatem cięć, na podstawie oddzielnych przepisów i decyzji właściwych organów administracyjnych (netto bez kory)	12,9 tys. m³
– grubizna	8,7 tys. m ³

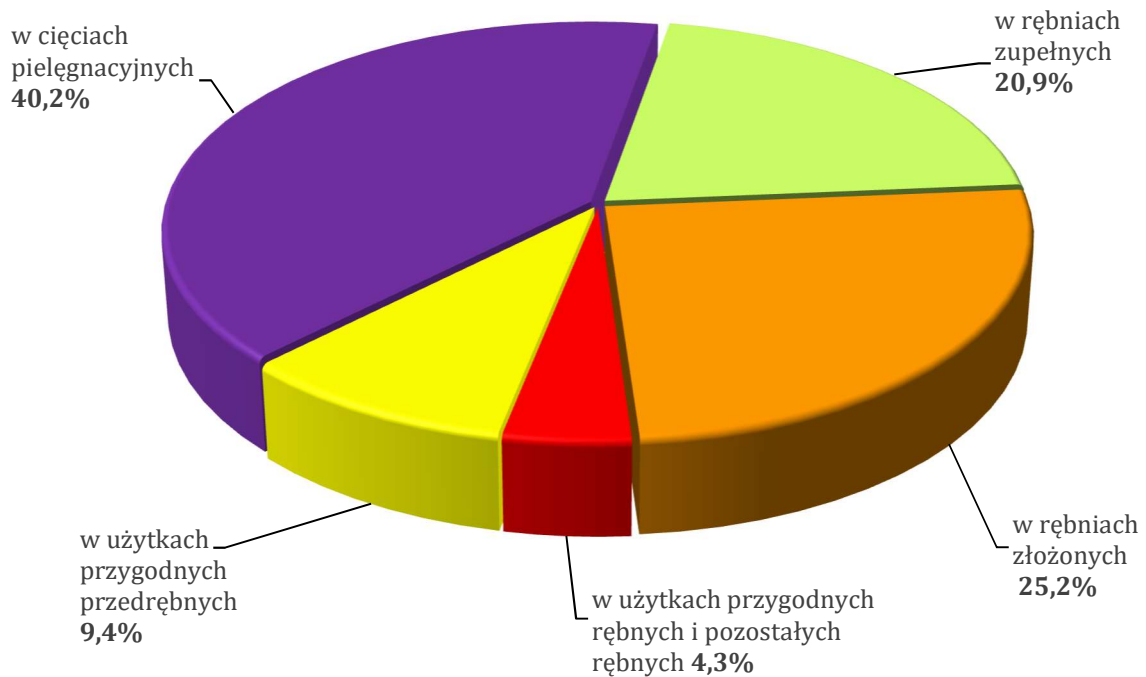

– drobnica 4,2 tys. m³

Ponadto w ramach użytkowania nieobjętego etatem cięć na podstawie oddzielnych decyzji właściwych organów administracyjnych z powierzchni wyłączonych z zarządu oraz z powierzchni wyłączonych z produkcji leśnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe pozyskano (netto bez kory) **267,5 tys. m³**

w tym:

– grubizna 227,4 tys. m³
 – drobnica 40,1 tys. m³

Struktura pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania w Lasach Państwowych w 2023 r.

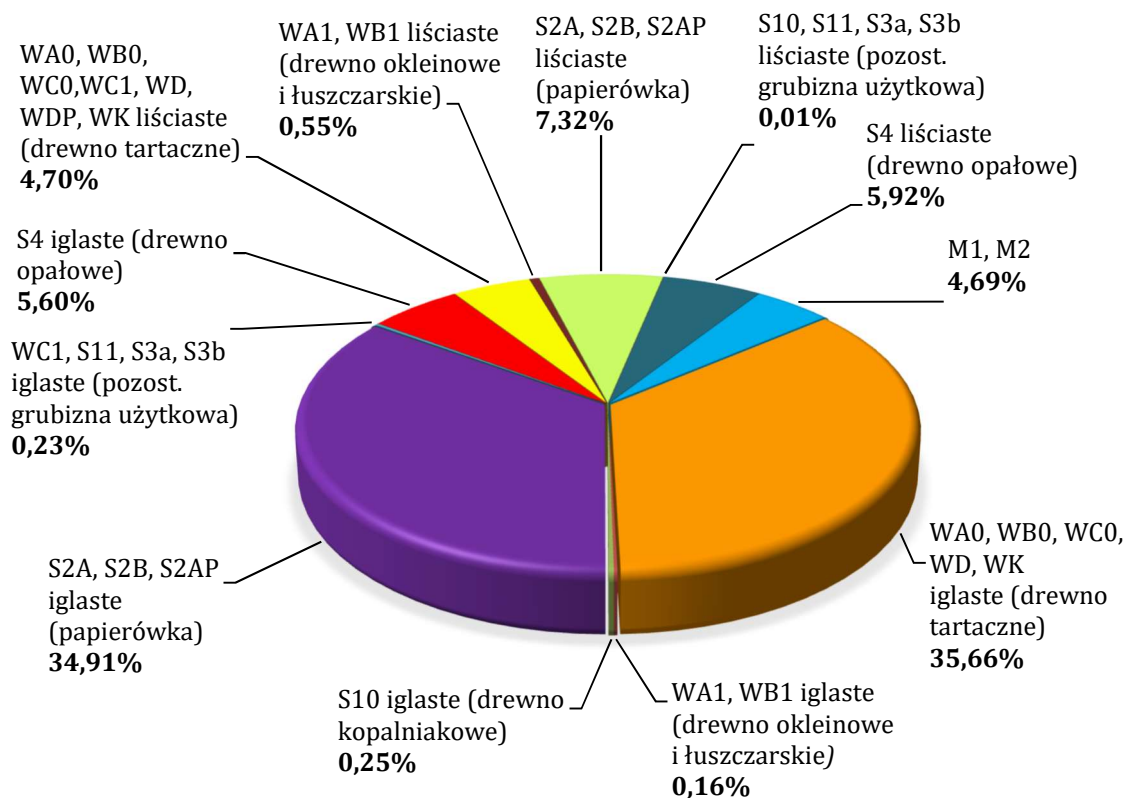
8.1.6. Sprzedaż drewna Sprzedaż drewna ogółem (netto bez kory) **39 164,5 tys. m³**w tym grubizna **37 325,9 tys. m³**

Struktura sortymentowo-wartościowa sprzedanego drewna (wielkowymiarowego, średniowymiarowego i małowymiarowego) w 2023 r. przedstawiała się następująco:

Sortyment	Ilość [m ³]	Wartość [tys. zł]
1. Grubizna iglasta	30 083 274	9 636 465
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WD, WK (drewno tartaczne)	13 966 309	5 466 883
– WA1, WB1 (drewno okleinowe i łuszczarskie)	63 186	43 423
– S10 (drewno kopalniakowe)	98 423	45 539
– S2A, S2B, S2AP (papierówka iglasta)	13 673 215	3 800 094
– WC1, S11, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa)	90 577	31 064
– S4 (drewno opałowe)	2 191 564	249 462
2. Grubizna liściasta	7 242 658	2 703 522
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WC1, WD, WDP, WK (drewno tartaczne)	1 840 186	1 235 896
– WA1, WB1 (drewno okleinowe i łuszczarskie)	213 300	185 536
– S2A, S2B, S2AP (papierówka liściasta)	2 867 412	929 787
– S10, S11, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa liściasta)	1 868	239
– S4 (drewno opałowe)	2 319 892	352 064
3. M1, M2	1 838 554	220 232
Ogółem (1 + 2 + 3)	39 164 486	12 564 225*

*W ogólnej wartości sprzedaży drewna (12 564 225 tys. zł) uwzględniono również wartość sprzedanych zrębków (4 006 tys. zł).

Powyższe zestawienie nie uwzględnia karpiny przemysłowej i opałowej.

Struktura sprzedaży poszczególnych sortymentów drewna w Lasach Państwowych w 2023 r.

8.1.7. Ochrona lasu przed szkodnictwem leśnym

Szkodnictwo leśne jest określane jako bezprawne korzystanie z lasu czy pozyskiwanie produktów leśnych, lub naruszanie przepisów dotyczących Lasów Państwowych, szczególnie ochrony lasów. Ochrona lasów przed szkodnictwem jest zadaniem Lasów Państwowych. W tym celu funkcjonuje w Lasach Państwowych Straż Leśna – państwowa formacja uzbrojona, zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o lasach a w szczególności art. 47, która przeciwdziała i zwalcza przestępstwa i wykroczenia w zakresie szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody oraz wykonuje inne zadania w zakresie ochrony mienia.

Strukturę organizacyjną Straży Leśnej Lasów Państwowych tworzą:

- Posterunki Straży Leśnej w nadleśnictwach (429);
- grupy interwencyjne umiejscowione w RDLP (17).

Strażą Leśną kieruje Główny Inspektor Straży Leśnej podporządkowany Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych.

W ramach funkcjonowania Lasów Państwowych na przestrzeni ostatnich lat wprowadzono szereg działań dotyczących Straży Leśnej, w szczególności w zakresie zwiększenia jej

potencjału kadrowego oraz technicznego. Powyższe działania realizowano poprzez wdrożenie w Posterunkach Straży Leśnej systemów monitoringu wizyjnego dostosowanych do terenów leśnych, umożliwienie korzystania z bezzałogowych statków powietrznych, a przede wszystkim poprzez uruchomienie procesu udzielania dostępu do państwowych baz ewidencyjnych, w szczególności bezpośredniego dostępu do Centralnej Ewidencji Pojazdów. Jednocześnie realizowano szereg szkoleń zarówno o charakterze teoretycznym, jak i praktycznym.

Powyższe działania przyczyniły się do zwiększenia skuteczności działań Straży Leśnej, m.in. dzięki procedurze podawania do publicznej wiadomości liczby czynów zabronionych popełnianych na terenach leśnych zarządzanych przez PGL LP.

Na obszarze zarządzanym przez Lasy Państwowe w 2023 r. zarejestrowano łącznie blisko 75 000 tzw. przypadków szkodnictwa leśnego, tj. o 3300 przypadków więcej niż w roku 2022. W 2023 r. zatrudnionych było 982 strażników leśnych prowadzących ustawowe działania na łącznej powierzchni 7,3 mln ha lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych. Najwięcej przypadków czynów zabronionych, tj. ok. 60 000 odnotowano w grupie tzw. bezprawnego korzystania z lasu. Kłusownictwo na obszarach zarządzanych przez Lasy Państwowe w 2023 r. to 157 przypadków (tj. o 34% więcej niż w roku 2022). Dodatkowo strażnicy ujawnili 23 przypadki kłusownictwa na terenach poza zarządem PGL LP. Łącznie skłusowano 145 sztuk zwierzyny na terenach Lasów Państwowych oraz ujawniono dalszych 26 sztuk skłusowanej zwierzyny na pozostałych terenach. Zlikwidowano 271 sztuk tzw. urządzeń kłusowniczych – wnyków, sideł oraz lepów. W minionym roku odnotowano zmniejszenie liczby stwierdzonych przypadków kradzieży drewna o 17% w stosunku do roku poprzedniego – z ok. 2900 przypadków w 2022 r. do ok. 2400 przypadków w 2023 r.

Jednocześnie warto dodać, że w roku ubiegłym Straż Leśna uczestniczyła – a tym samym wspomagała nie tylko policję, ale i pozostałe służby mundurowe – w ok. 3000 wspólnie zorganizowanych akcjach. W ramach udzielonego wsparcia strażnicy leśni brali udział w czynnościach ujawniających kradzieże ok. 34 000 m³ drewna poza terenem leśnym zarządzanym przez Lasy Państwowe.

Ponadto prowadzono również akcje dotyczące:

- legalności pozyskania oraz zgodności przewożonego drewna z posiadaną dokumentacją – 2743 akcji;
- kontroli pochodzenia surowców drzewnych u podmiotów zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna – 531 akcji;
- legalności pozyskania i obrotu zwierzyną – 639 akcji;

- korzystania z lasu i przestrzegania przepisów zachowania się w lesie – 4125 akcji;
- kontroli składowanego i przewożonego drewna – 37 360 kontroli obejmujących 1 298 950 m³ drewna.

8.2. Działalność uboczna

W ramach działalności ubocznej w 2023 r. pozyskano:

1) karpiny opałowej i przemysłowej	1 022 m ³
2) choinek	78,5 tys. sztuk

8.3. Działalność dodatkowa

W ramach działalności dodatkowej w 2023 r. Lasy Państwowe prowadziły m.in. gospodarkę łąkowo-rolną na powierzchni 15 202 ha oraz świadczyły usługi transportowe i warsztatowe, a także zajmowały się działalnością handlową i przemysłową.

8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną

8.4.1. Projekty rozwojowe realizowane przez Lasy Państwowe

Rozpoczęte w latach poprzednich projekty rozwojowe w zakresie ochrony przyrody i przeciwdziałania zmianom klimatu były realizowane przez Lasy Państwowe również w 2023 r.

Ochrona przyrody

a) działania związane z czynną ochroną populacji głuszca i cietrzewia na gruntach w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe

Lasy Państwowe w 2023 r. kontynuowały wiele działań na rzecz czynnej ochrony populacji głuszca i cietrzewia, realizowanych m.in. w ramach Programu czynnej ochrony populacji głuszca i cietrzewia na gruntach będących w zarządzie PGL LP wprowadzonego zarządzeniem nr 98 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 grudnia 2022 r. Ich celem jest przede wszystkim zachowanie funkcjonujących w Polsce stanowisk głuszca i cietrzewia, zmniejszenie presji środowiska na populacje, polepszenie jakości ich ostoi oraz odwrócenie negatywnych trendów parametrów populacyjnych. Całe spektrum działań ma skutkować m.in. wyższym sukcesem rozrodczym, niższą śmiertelnością i w efekcie wzrostem liczebności populacji. Działania ochronne związane były zarówno z prowadzeniem ośrodków hodowli, jak i zadaniami wykonywanymi w ostojach gatunku – m.in. w Puszczy Augustowskiej, na poligonie Orzysz, w Puszczy Knyszyńskiej, Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, Puszczy Piskiej, Lasach

Janowskich, Puszczy Solskiej, Paśmie Jaworzyny Krynickiej, Paśmie Policy, Beskidzie Śląskim, Karkonoszach, Górach Izerskich oraz Borach Dolnośląskich. Zasadniczym celem podejmowanych zadań było wzmocnienie kondycji istniejących lub odtwarzanych populacji ww. gatunków.

Lasy Państwowe prowadzą trzy ośrodki hodowli głuszca: Ośrodek Hodowli Głuszca w Nadleśnictwie Leżajsk, Wolierową Hodowlę Głuszca w Nadleśnictwie Wisła i Ośrodek Hodowli Zachowawczej Głuszców w Nadleśnictwie Głęboki Bród, oraz jeden Ośrodek Hodowli Cietrzewia w Nadleśnictwie Spychowo. Głównym zadaniem ww. ośrodków jest zapewnienie nadleśnictwom prowadzącym projekty reintrodukcji odpowiedniej liczby młodych osobników, gotowych do zasilenia lokalnych populacji. Warunki hodowlane i przyjęty sposób prowadzenia hodowli mają za zadanie jak najlepiej przystosowywać osobniki do warunków panujących w naturze, w których docelowo przyjdzie im funkcjonować (wykształcenie behawioru antydrapieżniczego, dostosowanie układu pokarmowego do naturalnego pokarmu, utrzymanie wysokiej odporności immunologicznej).

W 2023 r. 18 nadleśnictw kontynuowało działania terenowe z zakresu czynnej ochrony głuszca i cietrzewia w ramach projektów finansowanych z funduszu leśnego, środków własnych nadleśnictw oraz środków zewnętrznych. Podejmowane działania zmierzają do utrzymania bądź odtworzenia warunków siedliskowych preferowanych przez głuszce i cietrzewie. Polegają one na odpowiednim kształtowaniu struktury drzewostanów, modyfikacji sposobu prowadzenia gospodarki leśnej oraz polepszaniu jakości żerowisk. W celu zmniejszenia presji ze strony drapieżnictwa prowadzona jest redukcja liczebności drapieżników gatunków łownych oraz odłowy i translokacja jastrzębi, zgodnie z decyzjami organów ochrony przyrody. Presja środowiskowa jest zmniejszana również poprzez likwidację bądź uwidacznianie grodzień leśnych oraz ograniczanie presji turystycznej. W przygotowanych ostojach prowadzone są wsiedlenia ptaków metodami uznanymi obecnie za najskuteczniejsze. Ostoje podlegają całorocznym obserwacjom. Lokalne populacje oraz wsiedlane osobniki są monitorowane, w zależności od potrzeb, z wykorzystywaniem monitoringu obserwacyjnego, telemetrycznego oraz genetycznego.

W realizację działań ochronnych zaangażowany jest także Leśny Bank Genów Kostrzyca w Miłkowie, który odpowiada za przyjmowanie i przechowywanie prób genetycznych w utworzonym banku genów cietrzewia oraz prowadzenie monitoringu genetycznego osobników znajdujących się w hodowlach i ostojach tego gatunku. Podejmowane działania mają posłużyć skutecznemu zarządzaniu pulą genetyczną populacji. Obecne prace koncentrują się na

wzbogacaniu banku genów w nowe próbki oraz na zwiększaniu skuteczności stosowanych metodyk i procedur.

b) „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” i „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce”

W 2017 r. zainicjowano projekt „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” finansowany w całości ze środków funduszu leśnego. Głównym celem projektu było zapewnienie trwałości populacji żubra oraz jej rozwój. Jego kontynuacją jest realizacja projektu „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce” od czerwca 2019 r., po podpisaniu umowy na lata 2019–2023, na łączną kwotę 34 mln zł. Projekt ten otrzymał dofinansowanie z Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach programu Infrastruktura i Środowisko. Projekt ten ukierunkowany jest na działania o charakterze dobrych praktyk, związane z kompleksową ochroną żubra w Polsce. Ochroną są objęte istniejące wolne populacje: białowieska, knyszyńska, borecka, bieszczadzka, augustowska oraz bytująca na poligonie drawskim, a także hodowle zamknięte w Pszczynie, Niepołomicach, Gołuchowie i Muczmem oraz w zagrodzie pokazowej w Wolisku (Nadleśnictwo Borki). Beneficjentem jest SGGW, a w projekcie partnerskim uczestniczy 26 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych oraz Białowieski Park Narodowy. W ramach projektu realizowano zadania związane z utrzymaniem stad wolnościowych i hodowli zamkniętych oraz opieką weterynaryjną. Utworzono dwie nowe metapopulacje (wolne stada) żubra w Puszczy Rominckiej i Lasach Janowskich. Podejmowano działania wspierające poprawę warunków bytowania (łąki, wodopoje, sady, poletka).

W 2023 r. ukończono budowy nowych zagrod pokazowych w Nadleśnictwie Supraśl i Dwukoły, zagrody te zostały z powodzeniem zasiedlone. Ponadto Nadleśnictwo Rybnik wybudowało zagrodę pokazową żubrów, działając niezależnie od realizowanego projektu. Aktualnie w siedmiu jednostkach funkcjonują zagrody pokazowe, gdzie odwiedzający mogą zobaczyć żubry (Nadleśnictwa: Dwukoły, Kobiór, Rybnik, Stuposiany, Borki, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Supraśl) oraz prowadzona jest hodowla i ochrona *ex situ*. Łącznie w ramach projektu Lasy Państwowe objęły opieką 82% krajowej populacji żubra.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu

a) „Leśne Gospodarstwa Węglowe” (LGW)

Głównym celem przedsięwzięcia jest wykazanie roli obszarów leśnych w łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatycznych i pochłanianiu gazów cieplarnianych.

W ramach projektu udoskonalany jest model pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy (CBM-CFS3 – *Carbon Budget Model of the Canadian Forest Sector*), który umożliwi określenie ilości zakumulowanego węgla dla każdego wydzielenia drzewostanowego. Zaplanowano również testowanie efektywności dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia retencji CO₂ w lasach Polski. Efekty podjętych działań zaowocują udoskonaleniem sposobu raportowania pochłaniania CO₂. W 2023 r. zaplanowano realizację działań dodatkowych na powierzchni 971,88 ha. Odbyły się dwie aukcje Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), podczas których wylicytowano ekwiwalent 20 254 t dodatkowo pochłoniętego CO₂.

b) „Lasy Węglowe”

Projekt dotyczy realizacji działalności dodatkowej w gospodarce leśnej wspomagającej pochłanianie i akumulację CO₂ oraz udostępnienie do obrotu kredytów węglowych po uzyskaniu certyfikacji. Planowany zasięg projektu „Lasy Węglowe” to ponad 50 tys. ha, na których będą realizowane działania zwiększające absorpcję CO₂. Mają one charakter dodatkowy w stosunku do zadań już wykonywanych w ramach gospodarki leśnej. W tym celu wyznaczone zostaną nowe obszary leśne, inne niż powierzchnie doświadczalne w projekcie „Leśne Gospodarstwa Węglowe”.

Przeciwdziałając zmianom klimatycznym, Lasy Państwowe podjęły wyzwanie zmierzenia i oceny emisji gazów cieplarnianych. Po zakończeniu analizy możliwe będzie bardziej świadome i skuteczne wprowadzenie działań dążących do redukcji śladu węglowego, a na dalszym etapie – ocena, czy przynoszą one oczekiwane efekty. Przeprowadzono pilotaż obliczenia śladu węglowego organizacji (zakres 1 i 2, zgodnie z metodyką GHG) dla sześciu jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (DGLP, CKPŚ, RDLP w Białymstoku, nadleśnictwa: Krucz, Oborniki i Dębica). Wyniki obliczenia śladu węglowego dla jednostek biorących udział w pilotażu są następujące:

- zakres 1 + 2 (według metody *location-based*) – 1 903,93 tCO₂e (ton ekwiwalentu dwutlenku węgla),
- zakres 1 + 2 (według metody *market-based*) – 2 295,35 tCO₂e.

W przypadku wszystkich analizowanych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych największy udział w śladzie węglowym miały emisje z zakresu 2, gdzie przeważającą część stanowiły emisje wynikające ze zużycia energii elektrycznej. Ponadto zidentyfikowano biogeniczne emisje gazów cieplarnianych – ich wysokość wyniosła 31,77 tCO₂e.

W 2023 r. przygotowano i rozpoczęto m.in. postępowanie przetargowe dotyczące wyłonienia podmiotu do obliczenia śladu węglowego (w zakresie 1 i 2) dla Lasów Państwowych oraz prowadzono prace przygotowawcze do wdrożenia systemu i platformy udostępniania kredytów węglowych na dobrowolnym rynku handlu emisjami.

c) „Podnoszenie efektywności energetycznej budynków w PGL LP”

W 2023 r. w ramach projektu:

- 1) prowadzono stałą analizę dostępności źródeł zewnętrznych na działania objęte projektem oraz czynnie uczestniczono w opiniowaniu programów operacyjnych i konsultacji kryteriów oceny projektów;
- 2) uruchomiono pilotaż pozyskania białych certyfikatów za oszczędność energii w wyniku termomodernizacji budynków PGL LP – przedsięwzięcia zgłoszone przez trzy jednostki organizacyjne LP: nadleśnictwa Brodnica i Gniewkowo oraz Zespół Składcic Lasów Państwowych w Siedlcach. Planowana oszczędność energii w wyniku przeprowadzenia trzech inwestycji zgłoszona 01.08.2023 r. we wniosku do URE wynosi 14,729 toe (tona oleju ekwiwalentnego);
- 3) uruchomiono pilotaż dotyczący opracowania koncepcji głębokiej termomodernizacji dla czterech budynków zgłoszonych przez nadleśnictwa: Kraśnik, Radom, Warcino i Tuchola;
- 4) prowadzono prace nad rozwojem Aplikacji Projekty w zakresie zbierania i weryfikacji danych niezbędnych do realizacji projektu dotyczących m.in. świadectw charakterystyki energetycznej (SCHE) i audytów energetycznych, budynków i źródeł ciepła;
- 5) prowadzono analizy danych dotyczących m.in. mikroinstalacji OZE oraz opłat za moc bierną, ponoszonych przez jednostki organizacyjne LP w celu jej kompensacji, a także prowadzono analizy dotyczące okresu zwrotu inwestycji związanych z samowystarczalnością energetyczną PGL LP;
- 6) zorganizowano szkolenia dla pracowników Lasów Państwowych;
- 7) przygotowano aplikację na konkurs organizowany w ramach Polskiego Kongresu Klimatycznego, w którym Lasy Państwowe uzyskały tytuł Lidera Transformacji Energetycznej.

d) „Las Energii”

Projekt realizowany od 2021 r. jest kontynuacją wcześniejszych działań w zakresie odnawialnych źródeł energii w Lasach Państwowych skupiającym wiele różnorodnych inicjatyw. Strategicznym celem projektu jest przeciwdziałanie zmianom klimatu przez redukcję emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Jego wdrożenie to wkład Lasów Państwowych w większe wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych oraz zmniejszenie zależności Polski od dostaw paliw kopalnych z innych krajów, co ma wpływ na bezpieczeństwo energetyczne nas wszystkich.

Projekt „Las Energii”, wraz z projektami „Lasy Węglowe” oraz „Podnoszenie efektywności energetycznej budynków w PGL LP”, jako inicjatywa PGL LP „Lasy dla Klimatu” został pod koniec 2023 r. włączony do portfela projektów strategicznych KPRM na poziomie krajowym.

Głównym celem jest osiągnięcie samowystarczalności energetycznej i rozpoznanie zasobów Lasów Państwowych na potrzeby budowania energetyki rozproszonej bazującej na odnawialnych źródłach energii. Otwarta i elastyczna forma projektu obejmuje działania planistyczne, zarządcze oraz inwestycyjne. Wiele z nich ma charakter pilotaży lub innowacji.

W 2023 r. prowadzono prace nad uzyskaniem niezbędnych zgód i pozwoleń oraz warunków przyłączeniowych dotyczących budowy farm fotowoltaicznych (PV) do 1 MW, w szczególności na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Udostępniono również kolejne grunty w formie dzierżawy producentom energii (TAURON), pod budowę farm fotowoltaicznych o mocy powyżej 1 MW. Ogólnie oszacowany potencjał gruntów PGL LP pod inwestycje PV wynosi ok. 4 tys. ha.

W 2023 r. kontynuowano również realizację pilotażowego działania związanego z budową farm wiatrowych nad lasami, w partnerstwie z inwestorem zewnętrznym – firmą Eurowind Energy Sp. z o.o. Doprecyzowywano lokalizacje potencjalnych farm wiatrowych, kontynuowano monitoring środowiskowy oraz rozpoczęto gminne konsultacje społeczne będące następstwem przystąpienia przez gminy do opracowania niezbędnych dokumentów planistycznych.

W ramach projektu koordynowanego przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) prowadzone są działania dotyczące zakupu energii elektrycznej w ramach zintegrowanego zakupu energii elektrycznej (ZZEE) oraz zakupu paliw gazowych w ramach zintegrowanego zakupu paliw gazowych (ZZPG). Przeprowadzono postępowanie ZZPG na II półroczu 2023 r., w wyniku którego CKPŚ zawarło osiem umów w imieniu 194 jednostek na zakup paliwa gazowego i jego dystrybucję na łączny wolumen 9,6 GWh. W ramach

ZZPG na 2024 r. CKPŚ zawarło dziewięć umów w imieniu 210 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych na łączny wolumen 27,6 GWh. Przeprowadzono również postępowanie ZZEE na 2023 r., do którego zgłoszono 2651 punktów poboru energii (PPE) z 451 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych na łączne szacowane zużycie 25,5 GWh. W ramach ZZEE na rok 2024 przeprowadzono postępowania dla 2138 PPE bez instalacji wytwórczych zgłoszone przez 315 jednostek na łączne zużycie ok. 27 GWh oraz dla 88 PPE z instalacjami wytwórczymi z 67 jednostek na łączne zużycie ponad 4 GWh. Z uwagi na niestabilną sytuację na rynku energii nie otrzymano konkurencyjnych ofert w ww. postępowaniach.

Ponadto w 2023 r. kontynuowano prace zmierzające do opracowania strategii energetycznej Lasów Państwowych oraz wdrożenia systemu centralnego zarządzania energią w PGL LP. Uruchomiono i rozwijano Aplikację Projekty w części dotyczącej monitoringu i analizy zużycia energii elektrycznej w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych. Prowadzono również analizę danych w celu optymalizacji kosztów energii oraz osiągnięcia samowystarczalności energetycznej PGL LP oraz bieżące działania komunikacyjne i informacyjne dotyczące zagadnień projektowych.

W ramach części dotyczącej elektromobilności w jednostkach organizacyjnych LP zakupiono 18 pojazdów elektrycznych: 15 samochodów osobowych, jednego busa oraz dwa motocykle.

W 2023 r. zainstalowano 19 stacji ładowania jedno- i dwustanowiskowych. Zakład Usługowo-Produkcyjny Lasów Państwowych w Łodzi zawarł umowę na montaż stacji ładowania (ponad 100 szt.) na terenach jednostek organizacyjnych LP. Stacje ładowania będą tworzyły sieć ładowania pojazdów elektrycznych Lasów Państwowych i w większości będą udostępnione publicznie.

W ubiegłym roku kontynuowano również przygotowania do inwestycji z zakresu produkcji zielonego wodoru, instalacji magazynów energii oraz prowadzono stałą analizę rynku pod kątem najnowocześniejszych rozwiązań w dziedzinie energetyki. Przeprowadzono szereg szkoleń dla pracowników LP związanych z transformacją energetyczną i inwestycjami w odnawialne źródła energii. W 2023 r. Lasy Państwowe uzyskały tytuł Lidera Transformacji Energetycznej przyznany przez Polski Kongres Klimatyczny.

W związku z poleceniem Ministerstwa Klimatu i Środowiska z 2022 r., przeprowadzono w 2023 r. szereg zaawansowanych działań mających na celu uruchomienie produkcji pelletu z surowca dostarczanego przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. W założeniach produkt miał być przeznaczony dla indywidualnego odbiorcy prywatnego oraz instytucji wrażliwych społecznie (szkoły, szpitale, itp.), gdzie kocioł na pellet jest podstawowym źródłem

ciepła. Analizowano opcje zakupu fabryki i uruchomienia własnej produkcji pelletu lub zlecenia takiej produkcji innej firmie. Ostatecznie zaproponowano zakup, a po modernizacji uruchomienie samowystarczalnej energetycznie fabryki, w której będą wykorzystywane zrębki drzewne uzyskane z niesprzedanego, niepełnowartościowego surowca np. powstałego wskutek szkód. W 2024 r. podjęte będą decyzje o dalszych krokach.

Spoleczne funkcje lasu

a) „Leśne Place Zabaw”

Projekt dotyczy budowy obiektów zabawowo-rekreacyjnych. W 2023 r. przeprowadzono następujące działania:

- 1) wykonano inwentaryzację istniejących placów zabaw i miejsc rekreacji wraz z analizą stosowanych dotychczas rozwiązań;
- 2) opracowano metodykę zarządzania projektem oraz narzędzia zarządcze;
- 3) opracowano wytyczne dla jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w zakresie realizacji projektu;
- 4) utworzono podstronę służącą promowaniu projektu na stronie internetowej CKPŚ www.ckps.lasy.gov.pl;
- 5) utworzono podstronę projektu w Portalu Pracowniczym PGL LP z bazą danych koncepcji – w tym koncepcji zagospodarowania obiektu i urządzeń oraz modułem komunikacji pomiędzy interesariuszami projektu;
- 6) opracowano logo projektu;
- 7) opracowano i uruchomiono dedykowany dla projektu „Leśne Place Zabaw” moduł w Aplikacji Projekty;
- 8) przeprowadzono szkolenia dla koordynatorów regionalnych oraz osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie kontroli w tworzonych obiektach w zakresie oceny bezpieczeństwa placów zabaw dla dzieci.

8.4.2. Realizacja projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

W 2023 r. Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) koordynowało realizację oraz odpowiadało za rozliczenie finansowe kilku projektów wdrażanych przez Lasy Państwowe.

Projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020:

a) „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” – MRN2

Lasy Państwowe w 2023 r. kontynuowały i zakończyły realizację „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”. W projekcie MRN2 uczestniczyło 113 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Kluczowe prace dotyczyły robót budowlanych dla zadań, które posiadały kompletną dokumentację projektową i administracyjną oraz rozliczenia zadań, które zostały zakończone. Wartość wskaźników osiągnięta w 2023 r. zgodnie z wnioskami o płatność to łącznie 563 sztuk obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych, pojemność obiektów małej retencji na poziomie 1 360 231,00 m³ i objętości retencjonowanej wody 948 930,47 m³.

W 2023 r. złożono w NFOŚiGW pięć wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 68 414 438,33 zł. W 2023 r. otrzymano refundację na kwotę 41 343 065,27 zł (dofinansowanie UE).

Okres kwalifikowalności wydatków w przedmiotowym projekcie zakończył się 31.12.2023 r. Podczas realizacji projektu MRN2 wykonano łącznie 1 349 obiektów i kompleksowych zadań, osiągnięto pojemność obiektów małej retencji na poziomie 3 985 194,74 m³ i objętości retencjonowanej wody 2 544 674,61 m³.

b) „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich” – MRG2

W 2023 r. Lasy Państwowe kontynuowały i zakończyły realizację „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich”. W projekcie MRG2 uczestniczyło 47 nadleśnictw z czterech regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Najintensywniejsze prace dotyczyły rozliczenia zrealizowanych zadań. W niektórych jednostkach prowadzone były jeszcze roboty budowlane dla zadań, które nie zostały wcześniej wykonane. Wartość wskaźników osiągnięta w 2023 r. zgodnie z wnioskami o płatność to 160 sztuk obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych. Pojemność obiektów małej retencji wykazana na zakończeniu projektu to 304 803,40 m³ i objętości retencjonowanej wody 208 497 m³.

W 2023 r. złożono w NFOŚiGW pięć wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 31 769 322,47 zł. W 2023 r. otrzymano refundację na kwotę 26 179 881,81 zł (dofinansowanie UE).

Okres kwalifikowalności wydatków w projekcie zakończył się 31.12.2023 r. Podczas realizacji projektu MRG2 wykonano łącznie 1 099 obiektów i kompleksowych zadań, osiągnięto pojemność obiektów małej retencji na poziomie 916 614,89 m³ i objętości retencjonowanej wody 615 366,59 m³.

c) „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów” – PPOŻ

W ubiegłym roku Lasy Państwowe kontynuowały i zakończyły w dniu 31.08.2023 r. realizację „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów”. W projekcie PPOŻ uczestniczyło 168 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W ramach projektu w 2023 r. rozliczono wydatki dotyczące wybudowania czterech i zmodernizowania 17 dostrzegalni przeciwpożarowych, zakupu 28 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów oraz doposażenia sześciu punktów alarmowo-dyspozycyjnych (PAD).

W 2023 r. złożono w NFOŚiGW trzy wnioski o płatność (w tym wniosek o płatność końcową) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 9 825 670,65 zł. W 2023 r. otrzymano refundację na kwotę 5 580 833,22 zł (dofinansowanie UE).

d) „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe” – OPL

W 2023 r. Lasy Państwowe kontynuowały i zakończyły realizację „Kompleksowego projektu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”. Do końca 2023 r. w projekcie OPL uczestniczyło łącznie 114 nadleśnictw z 16 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, realizując zadania ochronne na 117 obszarach Natura 2000.

Do końca 2023 r. w wyniku prowadzonych działań ochronnych poprawiono lub utrzymano odpowiedni stan siedlisk i stanowisk występowania chronionych gatunków na powierzchni 14,9 tys. hektarów. W ich zakresie były przede wszystkim zabiegi czynnej ochrony, kształtowanie odpowiednich warunków przyrodniczych w odniesieniu do wymogów siedliskowych, zwalczanie gatunków inwazyjnych, ograniczenie drapieżnictwa oraz monitorowanie występowania gatunków chronionych. Prowadzono zabiegi ochronne na rzecz

ponad 32 gatunków roślin i zwierząt oraz ponad 30 typów siedlisk przyrodniczych występujących na obszarach Natura 2000. W 2023 r. zorganizowano również konferencję podsumowującą projekt, która miała na celu zaprezentowanie efektów i wymianę doświadczeń w ochronie gatunków i siedlisk.

W 2023 r. złożono w NFOŚiGW pięć wniosków o płatność (w tym wniosek o płatność końcową) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 5 294 506,12 zł. W 2023 r. otrzymano refundację na kwotę 5 969 439,52 zł (dofinansowanie UE).

e) „LIFE PODKOWIEC PLUS: powrót do lasu – ochrona siedlisk rozrodczych nietoperzy w ujęciu całościowym” – LIFE20 NAT/PL/001427

Kolejnym projektem realizowanym przez Lasy Państwowe z udziałem środków Unii Europejskiej jest Projekt LIFE pt.: „LIFE PODKOWIEC PLUS: powrót do lasu – ochrona siedlisk rozrodczych nietoperzy w ujęciu całościowym” LIFE20 NAT/PL/001427 realizowany od 2021 r. (czas trwania 01.10.2021 r. – 30.09.2026 r.).

W 2023 r. Lasy Państwowe kontynuowały realizację projektu, w którym uczestniczy 11 nadleśnictw z czterech regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W projekcie uczestniczą również partnerzy z Czech, Słowacji i Rumunii, którzy realizują działania im przypisane w swoim zasięgu terytorialnym. Celem projektu jest poprawa stanu ochrony chiropterofauny (głównie podkowca małego, ale i nocka orzęsionego oraz nocka dużego) występujących na obszarach Natura 2000 leżących na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe przez:

- 1) zabezpieczenie i poprawę warunków stanowisk o dużym znaczeniu dla nietoperzy (poprawa stanu schronień rozrodczych i zimowych w 18 obszarach Natura 2000 w czterech krajach, polepszenie stanu siedlisk żerowiskowych w sześciu obszarach Natura 2000 w Polsce i Słowacji, wspieranie i kształtowanie świadomości społecznej w zakresie ochrony nietoperzy w czterech krajach;
- 2) przejście w ochronie nietoperzy od podejścia reaktywnego do proaktywnego – tworzenie, na terenach wolnych od barier przestrzennych i nienarażonych na negatywne wpływy antropogeniczne (duże, zwarte obszary leśne) siedlisk, które zaspokajają całoroczne potrzeby zagrożonych gatunków nietoperzy, prewencyjne zapewnienie alternatywnych schronień dla gatunków wymagających przestrzeni do lotu w zasiedlanych obiektach (podkowiec mały, nocek orzęsiony, nocek duży) w pobliżu 10 zagrożonych kolonii rozrodczych w Polsce, stworzenie 36 nowych schronień i poprawa warunków siedliskowych w 10 schronieniach w Słowacji, zapewnienie populacjom nietoperzy

możliwości ekspansji na nowe tereny, stworzenie warunków do dyspersji kolonii rozrodczych;

- 3) wzmocnienie instytucjonalnego wsparcia w ochronie nietoperzy – pozyskanie akceptacji społecznej oraz stymulacja oczekiwań społecznych w zakresie proaktywnych działań w ochronie nietoperzy, zwiększanie świadomości i wiedzy osób mających w swojej pracy styczność z nietoperzami i mających poprzez swoje decyzje wpływ na stan ich ochrony, poszerzanie zdolności osób i instytucji zaangażowanych w ochronę nietoperzy, promowanie opartych o rzeczywiste potrzeby przyrodnicze, kompleksowych rozwiązań w zakresie kompensacji oraz łagodzenia wpływu i skutków inwestycji, zaangażowanie różnych instrumentów finansowych w drobne, ale istotne działania lokalne, stymulacja kontynuacji i powielania działań projektu.

Najintensywniejsze prace dotyczyły wykonania dokumentacji projektowej oraz uzyskania wymaganych decyzji, opinii i uzgodnień administracyjnych dotyczących budowy wież i schronień przejściowych tzw. bathutów dla nietoperzy. Wykonano też prace polegające na wyznaczeniu miejsc budowy wież i schronień na terenie nadleśnictw: Dukła, Rymanów, Krościenko i Limanowa. Zrealizowano roboty budowlane, w efekcie których wybudowano kolejnych 10 sztuk schronień przejściowych dla nietoperzy w Nadleśnictwie Dukła.

8.5 Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF)

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe od pierwszych dni, kiedy na terenie kraju, w roku 2014, pojawiły się pierwsze przypadki afrykańskiego pomoru świń, podejmuje szereg kroków, których celem jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się choroby na obszary wolne. W 2023 r. wszystkie działania prewencyjne były przez Lasy Państwowe kontynuowane. Największym przedsięwzięciem w tej kwestii jest budowa nowych ogrodzeń zatrzymujących i ograniczających migrację dzików z terenów leśnych oraz konserwacja i utrzymanie płotów powstałych w latach ubiegłych. Obowiązek realizacji tych zadań przez Lasy Państwowe wynika bezpośrednio z art. 46 ust. 3 pkt 8l ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. W minionym roku Lasy Państwowe wybudowały ponad 20 km nowego ogrodzenia na terenie województwa zachodniopomorskiego (RDLP Szczecin). Koszt budowy wyniósł 549 tys. zł. Dodatkowo ponad 1,2 mln zł kosztowała konserwacja i remonty ogrodzeń wybudowanych w latach poprzednich. Blisko 540 tys. zł

wyniosły koszty rozbiórki płotów na terenie województwa lubuskiego, które w ocenie służb weterynaryjnych i właściwego wojewody uznane zostały za zbędne i wymagały demontażu. W ramach działań z tego zakresu, przez cały ubiegły rok, właściwe nadleśnictwa (29 nadleśnictw z terenu dziewięciu regionalnych dyrekcji LP) prowadziły cykliczne opryski repelentami wyznaczonych pasów terenu o łącznej długości ponad 650 km. Utrzymanie ciągłości barier zapachowych miało na celu ograniczenie i zatrzymanie migracji dzików z terenów leśnych. Koszt tych zabiegów w 2023 r. wyniósł ponad 1,5 mln zł.

Ponadto w ramach walki z afrykańskim pomorem świń, Lasy Państwowe zainwestowały własne środki finansowe w rozbudowę i modernizację infrastruktury łowieckiej służącej do przechowywania tusz pozyskanych dzików, zgodnie z obowiązującymi zasadami bioasekuracji. W 2023 r. koszty na ten cel wyniosły 26,5 tys. zł.

Znacznym wydatkiem, związanym bezpośrednio z afrykańskim pomorem świń, są wszelkie działania związane z szeroko rozumianą bioasekuracją. Obejmują one między innymi stały monitoring wszystkich gruntów pozostających w zarządzie Lasów Państwowych pod kątem poszukiwania padłych dzików lub ich szczątków, bezpieczne, zgodne z zaleceniami, usuwanie znalezionych dzików, a także wyposażenie służb łowieckich i pracowników Lasów Państwowych w środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne, stosowane podczas pobytu na obszarach leśnych w strefach objętych restrykcjami w związku z ASF. W 2023 r. całkowity koszt poniesiony przez Lasy Państwowe na bioasekurację wyniósł ponad 1,5 mln zł.

Kolejnym obciążeniem finansowym dla Lasów Państwowych był zwrot zryczałtowanych kosztów udziału przedstawicieli wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego (WODR) w szacowaniu szkód łowieckich i ustalaniu wysokości odszkodowań. Koszty związane z realizacją przedmiotowego zadania wyniosły w 2023 r. 65,7 tys. zł.

9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2023 r. w porównaniu z rokiem 2022

W 2023 r. nastąpił wzrost aktywów ogółem o 1 647 318,6 tys. zł, w tym aktywa trwałe zwiększyły się o 979 499,3 tys. zł, a aktywa obrotowe wzrosły o 667 819,3 tys. zł. Odnotowano wzrost zarówno inwestycji długoterminowych o 12 581,2 tys. zł, jak i inwestycji krótkoterminowych o 491 388,3 tys. zł. Po stronie pasywów o 1 260 812,0 tys. zł uległ zwiększeniu kapitał (fundusz) własny Lasów Państwowych, a zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wzrosły o 386 506,6 tys. zł.

10. Bilans Lasów Państwowych

Zestawienie aktywów i pasywów w wybranych składnikach objętych bilansem Lasów Państwowych na dzień 31 grudnia 2023 r. (całość prezentowana jest w Sprawozdaniu finansowym Lasów Państwowych za 2023 rok) przedstawia się następująco:

Aktywa

A. Aktywa trwałe	9 438 584,7 tys. zł
z tego:	
1) wartości niematerialne i prawne	18 561,3 tys. zł
2) rzeczowe aktywa trwałe	9 301 974,9 tys. zł
w tym: – budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	7 473 362,4 tys. zł
– środki transportu	177 579,0 tys. zł
– środki trwałe w budowie	510 201,3 tys. zł
3) należności długoterminowe	1 118,6 tys. zł
4) inwestycje długoterminowe	103 813,9 tys. zł
5) długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	13 116,0 tys. zł
B. Aktywa obrotowe	9 843 780,2 tys. zł
z tego:	
1) zapasy	534 544,5 tys. zł
2) należności krótkoterminowe	776 171,9 tys. zł
w tym z tytułu dostaw i usług	583 610,7 tys. zł
3) inwestycje krótkoterminowe	8 463 248,9 tys. zł
w tym środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	8 425 435,1 tys. zł
4) krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	69 814,9 tys. zł
Suma bilansowa	19 282 364,9 tys. zł

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny	14 293 658,9 tys. zł
w tym: – kapitał zasobów Lasów Państwowych	10 097 570,5 tys. zł
– kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	347 252,8 tys. zł
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	4 988 706,0 tys. zł
z tego:	
1) rezerwy na zobowiązania	1 659 292,0 tys. zł
2) zobowiązania długoterminowe	11 387,4 tys. zł
3) zobowiązania krótkoterminowe	2 378 226,2 tys. zł
w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług	907 843,0 tys. zł
4) rozliczenia międzyokresowe	939 800,4 tys. zł
Suma bilansowa	19 282 364,9 tys. zł

11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych

Wartość bilansowa posiadanych udziałów i akcji w innych podmiotach, według stanu na 31 grudnia 2023 r., wyniosła 47 878,8 tys. zł, co stanowi 0,33% kapitału (funduszu) własnego Lasów Państwowych.

Struktura udziałów poszczególnych grup podmiotów przedstawia się następująco:

Grupa podmiotów	Wartość według bilansu*	Udział	Liczba podmiotów
Spółki akcyjne – banki	30 529,6 tys. zł	63,76%	2
Spółki akcyjne – pozostałe	0,0 tys. zł	0,0%	1
Spółki z o.o.	17 346,7 tys. zł	36,23%	7
Pozostałe	2,5 tys. zł	0,01%	1
Razem	47 878,8 tys. zł	100,00%	11

*Wartość nabycia akcji/udziałów pomniejszona o odpisy aktualizacyjne.

W wyżej wymienione akcje i udziały zaangażowany był kapitał pięciu jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: Dyrekcji Generalnej LP, dwóch regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych i dwóch nadleśnictw. W 2023 r. nie uzyskano przychodów w postaci dywidendy z tytułu zaangażowania kapitałowego w spółkach.

12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2023 r.

12.1. Pozyskanie drewna

W lasach zarządzanych przez PGL LP w 2023 r. pozyskano ok. 40,1 mln m³ drewna ogółem, tj. o 2,2 mln m³ drewna mniej niż w roku poprzednim oraz o ok. 0,1 mln m³ więcej w odniesieniu do założonego planu. Pozyskanie grubizny wyniosło ok. 38,3 mln m³, co stanowi 98,5% w stosunku do planu pozyskania grubizny oraz jest wartością mniejszą niż w 2022 r. o 2,1 mln m³.

Drewna wielkowymiarowego iglastego (wraz z kłodami) pozyskano ok. 14,1 mln m³ (98% planu), czyli o 0,5 mln m³ mniej niż w 2022 r. Natomiast drewna wielkowymiarowego liściastego pozyskano blisko 2,0 mln m³ (83% planu), czyli o 0,2 mln m³ mniej niż w roku poprzednim. Drewna średniowymiarowego użytkowego pozyskano odpowiednio: iglastego 14,1 mln m³, czyli o 0,5 mln m³ mniej niż w roku ubiegłym; liściastego 3,1 mln m³, tj. blisko 0,6 mln m³ mniej niż w 2022 r.

12.2. Sprzedaż drewna

Sprzedaż drewna w 2023 r. wyniosła 39,2 mln m³, ponad 2,5 mln m³ mniej niż w roku 2022, natomiast plan zrealizowano w 97,3%. Sprzedaż grubizny ogółem wyniosła ponad 37,3 mln m³, plan zrealizowano w 96,2%.

Drewna tartaczno-iglastego (wraz z kłodami) – podstawowego sortymentu stanowiącego o przychodach Lasów Państwowych – w roku 2023 sprzedano niemalże 14,0 mln m³, mniej niż w 2022 r. o ok. 345 tys. m³. Drewna tartaczno-liściastego sprzedano ponad 1,8 mln m³; papierówek iglastych 13,7 mln m³; a papierówek liściastych blisko 2,9 mln m³.

W 2023 r. odnotowano spadek ceny drewna ogółem w stosunku do roku poprzedniego o blisko 2%, spadek ceny drewna tartaczno-iglastego o blisko 7%, wzrost ceny drewna tartaczno-liściastego o 13,6%, spadek ceny papierówki So/Md o 3,5%, również spadek ceny papierówki Św/Jd o 10,5%, natomiast wzrost ceny papierówki liściastej o 19,2%.

W 2023 r. w zakresie zasad sprzedaży drewna obowiązywało zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22 września 2021 r. w sprawie sprzedaży drewna w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe na lata 2022–2023, a także wspomagająca przedmiotowe zarządzenie: decyzja nr 107 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 września 2022 r. w sprawie kryteriów, parametrów i sposobu wartościowania ofert zakupu oraz regulaminów sprzedaży w Portalu Leśno-Drzewnym i aplikacji internetowej e-drewno.

Współpraca z przedstawicielami przemysłu drzewnego zmierzała w kierunku modyfikacji zasad sprzedaży drewna, pozwalających na rozwój przemysłu drzewnego i stałość zaopatrzenia w drewno, co znalazło odzwierciedlenie w zmianie zasad sprzedaży drewna na 2024 r.

13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych

13.1. Działalność promocyjna i informacyjna

Promocja Lasów Państwowych odbywa się za pośrednictwem jednostek LP, w tym wyspecjalizowanego zakładu – Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych (CILP).

Centrum realizuje zadania w obszarze promocji, współpracy z mediami, marketingu, informacji oraz wydawnictw. Zakres wykonywanych zadań jest szeroki, obejmuje zarówno przedsięwzięcia własne, jak i koordynację działań promocyjnych, medialnych i marketingowych jednostek organizacyjnych LP. Celem podejmowanych działań jest kreowanie i utrwalanie społecznego zaufania, w tym wzmacnianie świadomości społecznej na temat rodzimego modelu leśnictwa oraz zasad prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, a także budowanie pozytywnego wizerunku Lasów Państwowych.

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych realizowało w 2023 r. wiele projektów w zakresie promocji oraz edukacji przyrodniczej i leśnej społeczeństwa, m.in. w formie wydarzeń i przedsięwzięć umożliwiających bezpośredni kontakt uczestników z leśnikami oraz poznawanie zagadnień dotyczących lasów, różnorodności biologicznej polskiej przyrody, w tym korzyści wynikających z dostępności lasów i produktów pochodzenia leśnego. Realizowano projekty ukazujące i wyjaśniające specyfikę pracy leśnika, a także prowadzono działania promujące drewno jako prawdziwie ekologiczny i w pełni odnawialny surowiec.

W 2023 r. realizowano przedsięwzięcia w obszarze promocji, informacji i edukacji leśnej w ramach współpracy z partnerami zewnętrznymi, a także wspólnie z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych. Promocja Lasów Państwowych odbywała się również

podczas szeregu wydarzeń i inicjatyw podejmowanych we współpracy z instytucjami nauki, kultury i organizacjami pozarządowymi.

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych wspierało inicjatywy edukacyjne i promocyjne podejmowane przez regionalne dyrekcje, nadleśnictwa i zakłady o zasięgu krajowym w obszarze edukacji i promocji zrównoważonej gospodarki leśnej. W ramach współpracy z jednostkami organizacyjnymi LP prowadzono także projekty medialne ukierunkowane na promocję Lasów Państwowych. Realizowane były cykle artykułów, audycje tematycznych, wydania specjalne dodatków okolicznościowych, publikacje on-line i kampanie wizerunkowe. Lasy Państwowe promowane były zarówno w mediach regionalnych we wszystkich województwach (prasie, Internecie i telewizji, w tym regionalnych oddziałach TVP i Polskiego Radia), jak i tytułach ogólnopolskich.

Współpraca realizowana w 2023 r. z klubami sportowymi, związkami sportowymi i propagatorami aktywności fizycznej oraz outdoorowej zaowocowała przeprowadzeniem kilkuset wydarzeń i inicjatyw promujących aktywność fizyczną oraz zdrowy i aktywny tryb życia, w tym w otoczeniu lasów i przyrody.

W 2023 r. zrealizowano ok. 3000 projektów promocyjnych w zakresie promocji, komunikacji oraz edukacji przyrodniczo-leśnej, które koncentrowały się na wydarzeniach umożliwiających bezpośredni kontakt społeczeństwa z leśnikami, w tym poznawaniu zagadnień dotyczących lasów, ich funkcjonowania, różnorodności biologicznej polskiej przyrody oraz specyfiki pracy leśnika, a także promocji drewna – ekologicznego i odnawialnego surowca.

Rok 2023 to także okres przygotowań do obchodów 100. rocznicy istnienia Lasów Państwowych. W ramach przygotowań do obchodów zorganizowano Krajową Naradę Leśników z okazji Ogólnopolskich Obchodów Dnia Leśnika 12 lipca 2023 r. w Starym Sączu, połączoną z inauguracją obchodów 100-lecia Lasów Państwowych. Odbyła się również ogólnopolska premiera filmu o pierwszym dyrektorze Lasów Państwowych Adamie Lorecie pt. „Loret – leśnik z charakterem”. Wdrożono również książkę wizualnej identyfikacji jubileuszowej oraz przygotowano materiały promocyjne.

W celu promocji zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, społecznych funkcji lasu oraz drewna koordynowano trzy ogólnopolskie konkursy pn. „Sportowa Natura”, „Natura od kuchni” oraz „Klasa z drewna”. W naborze 2. edycji konkursu dla klubów sportowych „Sportowa Natura” wpłynęło blisko 3 tys. wniosków konkursowych, z czego 925 podmiotów zostało laureatami. W ramach konkursu „Klasa z drewna” do CILP wpłynęło 257 wniosków, z których komisja konkursowa rekomendowała 106 do realizacji (realizacje 79 ukończono

w 2023 r.). W roku 2023 Centrum Informacyjne Lasów Państwowych zrealizowało również drugą edycję konkursu pn. „Natura od Kuchni” skierowanego do kół gospodyń wiejskich. Do komisji konkursowej wpłynęło 1448 wniosków, natomiast do dofinansowania zakwalifikowano 731 z nich.

W 2023 r. CILP realizowało szereg zadań i wydarzeń we współpracy z administracją państwową, przedsięwzięć o charakterze ogólnopolskim, targowym i konferencyjnym oraz brało udział w licznych projektach edukacyjnych i naukowych. Rozwijało również współpracę z organizacjami pozarządowymi, jak również organizowało lub współorganizowało wydarzenia skierowane do środowiska leśników i interesariuszy Lasów Państwowych.

W 2023 r. aktywnie realizowano działania promocyjne na rzecz Lasów Państwowych ze szczególnym uwzględnieniem ich społecznej funkcji dzięki promowaniu produktów pochodzenia leśnego oraz poprzez przeprowadzanie akcji edukacyjnych podkreślających ich walory. Podczas ponad 240 wydarzeń o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym organizowano degustację produktów pochodzenia leśnego ze szczególnym uwzględnieniem produktów opatrzonych logo marki Lasów Państwowych – Dobrze z Lasu.

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w 2023 r. realizowało swoje zadania, rozwijając współpracę ze stacjami radiowymi m.in. Radiem Doxa, Radiem Niepokalanów, Radiem Rekord, Siódma9.

Wśród wybranych projektów realizowanych we współpracy z telewizją należy wskazać m.in.: Wielki Test Wiedzy o Lesie; Leśne pasje; Koncert z okazji urodzin św. Jana Pawła II; Czas na las; Jak żyje las; Pytanie na śniadanie; Smaki lasu; Okrasa łamie przepisy i inne.

Promocja Lasów Państwowych odbywała się również poprzez współpracę z prasą oraz portalami internetowymi, m.in. „Gazeta Polska”; tygodnik „Sieci”; tygodnik „Gość Niedzielny”; magazyn „Hodowla i chów bydła”; portal internetowy podhaleregion.pl; tygodnik „Solidarność”; tygodnik „Do Rzeczy”; miesięcznik „Historia Do Rzeczy”; zeszyt specjalny tygodnika „Do Rzeczy”; polanddaily24.com; portal Opoka.org.pl; „Gazeta Polska Codziennie”; dziennik „Super Express”; tygodnik katolicki „Niedziela”; Grupa WM: „Gazeta Olsztyńska”, „Dziennik Elbląski”; „Nasz Dziennik”; „Apostoł Miłosierdzia Bożego”; „Przegląd Przemysłowy i Gospodarczy” „Przyroda Polska”; PL24 Sp. z o.o.; Gazeta Codzienna „Super Nowości” i inne.

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych prowadziło działania w obszarze komunikacji społecznej w Internecie, w tym:

- Facebook;

- Fanpage Lasów Państwowych – w 2023 r. liczba obserwujących wzrosła o ok. 23 tys., tym samym do końca roku osiągnęła liczbę 168 tys. użytkowników. W ciągu roku opublikowano ponad 1200 postów, co pozwoliło uzyskać zasięg na poziomie 6,4 mln użytkowników;
- Fanpage Żubry Online – administrowany przez pracowników Lasów Państwowych, skupia społeczność oglądającą transmisję online z zagrody pokazowej w Nadleśnictwie Kobiór oraz innych miłośników tych zwierząt. Według stanu na koniec grudnia 2023 r. profil Żubry Online miał 106 tys. fanów;
- Instagram – przez cały 2023 r. działał oficjalny profil Lasów Państwowych w największym społecznościowym serwisie fotograficznym Instagram. W ciągu roku opublikowano ponad 400 różnych postów, w tym wiele zdjęć z polskich lasów. Według stanu na ostatni dzień ubiegłego roku profil obserwowało ponad 52 tys. osób;
- TikTok – na koncie publikowane są m.in. ciekawostki dotyczące lasów, porady dla osób spędzających czas w lesie (np. związane z bushcraftem), filmy dotyczące aktualnych wydarzeń związanych z leśnictwem, zasady prowadzonej przez Lasy Państwowe gospodarki leśnej, filmy ze zwierzętami leśnymi oraz relacje live, podczas których prowadzący odpowiadają na pytania od internautów. W ciągu roku profil Lasów Państwowych zaobserwowało 23 tys. nowych użytkowników, dzięki czemu na koniec roku obserwowało go 49 tys. użytkowników. Opublikowano ok. 150 filmów oraz zorganizowano kilka relacji live, które cieszyły się ogromną popularnością. Do końca 2023 r. opublikowane filmy uzyskały przeszło 360 tys. polubień;
- Telewizja Lasów Państwowych – oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych w serwisie YouTube działa od 2009 r., a od 2016 r. regularnie produkuje własne treści. Kanał TV LP powstał, aby relacjonować oficjalne wydarzenia związane z Lasami Państwowymi, przedstawiać stanowisko kierownictwa LP, prowadzić szeroko pojętą edukację przyrodniczo-leśną oraz promować leśnictwo. W 2023 r. kanał TV LP zanotował wzrost liczby subskrybentów – do 38,9 tys. oraz zanotował 1,9 mln wyświetleń. W 2023 r. na kanale Lasów Państwowych zamieszczono 119 nowych filmów; łącznie jest ich ponad 1700;
- Echa Leśne TV – drugi oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych, utworzony w październiku 2016 r. Ma on odmienny charakter od kanału TV LP. Jego odbiorcami są wszyscy ci, którzy uprawiają w lesie sport, są miłośnikami przyrody oraz interesują

się lasami hobbystycznie. W 2023 r. filmy na kanale Echa Leśne uzyskały ponad 4,5 mln wyświetleń. Kanał zyskał w ubiegłym roku 9,8 tys. nowych subskrybentów;

- strona internetowa www.lasy.gov.pl – oficjalna strona internetowa Lasów Państwowych stanowi podstawowe źródło informacji o PGL LP oraz o tym, co aktualnie dzieje się w polskich lasach. Zawiera treści dotyczące struktury organizacji, jej historii, gospodarki leśnej oraz działalności rynkowej i społecznej prowadzonej przez Lasy Państwowe. W 2023 r. strona zanotowała, podobnie jak w roku poprzednim, prawie 5,1 mln odsłon.

Do zadań statutowych Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych należy wydawanie czasopism, tj. miesięcznika dla pracowników Lasów Państwowych „Głos Lasu”, kwartalnika dla miłośników lasu „Echa Leśne”, „Biuletynu Informacyjnego Lasów Państwowych”, oraz książek branżowych i promocyjnych. Ponadto CILP administruje Portalem Pracowniczym LP oraz przygotowuje „Newsletter Lasów Państwowych”.

W 2023 r. CILP kontynuowało wydawanie „Biuletynu Informacyjnego Lasów Państwowych” (BILP). Zrezygnowano jednak z formy papierowej – od 2023 r. BILP jest wydawany jedynie w formie elektronicznej (PDF) i publikowany na stronie internetowej Lasów Państwowych. BILP zawiera akty ogólnego zarządu Dyrektora Generalnego LP. W 2023 r. wydano ogółem 11 numerów, w tym jeden podwójny. Portal Pracowniczy stanowi platformę wymiany informacji dotyczących bieżącego funkcjonowania PGL LP. Natomiast „Newsletter Lasów Państwowych” opracowuje redakcja Portalu Pracowniczego LP na podstawie aktualności publikowanych w Portalu Pracowniczym, bieżących materiałów prasowych dotyczących Lasów Państwowych oraz wybranych publikacji medialnych. Wszyscy pracownicy LP otrzymują newsletter za pośrednictwem służbowej poczty elektronicznej.

W 2023 r. zostało wydanych 11 numerów magazynu pracowników LP „Głos Lasu” w zmniejszonym nakładzie 12 500 egzemplarzy. Czasopismo dostarczane jest nieodpłatnie do wszystkich jednostek organizacyjnych LP.

W 2023 r. ukazały się cztery numery kwartalnika „Echa Leśne”, każdy w nakładzie 25 000 egzemplarzy. Kontynuowano wydawanie kwartalnika w wersji na tablety na platformie ISSUU. W 2023 r. cztery wydania online „Ech Leśnych” na platformie ISSUU miały łącznie niemal 9 tys. czytelników oraz ponad 700 pobrań.

Centrum Informacyjne LP w 2023 r. realizowało plan wydawniczy dostosowany do potrzeb promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych. Wydane w 2023 r. w nakładach od kilkuset do nawet kilku tysięcy egzemplarzy pozycje należały do publikacji branżowych, edukacyjnych bądź promocyjnych. Publikacje o charakterze promocyjnym i edukacyjnym były

rozpowszechniane przez Centrum Informacyjne LP podczas centralnych kampanii promocyjnych i wydarzeń o zasięgu ogólnokrajowym.

13.2. Współpraca międzynarodowa

Rok 2023 był pierwszym po okresie pandemii, w którym spotkania międzynarodowe odzyskały dawny format. Do formuły stacjonarnej, bądź też hybrydowej, wróciły międzynarodowe debaty, konferencje, spotkania w ramach Forum Narodów Zjednoczonych ds. Lasów (UNFF), Procesu FOREST EUROPE, Komitetu Leśnego Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Europejskiej Komisji Gospodarczej (UNECE) i prac poszczególnych Zespołów Specjalistów EGK ONZ/FAO, a także posiedzenia unijnych grup roboczych.

Miniony rok był czasem bardzo intensywnych działań w UE związanych z realizacją inicjatyw zapowiedzianych przez Komisję Europejską w Europejskim Zielonym Ładzie (grudzień 2019 r.) oraz pakiecie „Fit for 55” (lipiec 2021 r.), które z założenia skierować mają Unię Europejską na drogę prowadzącą do 55-procentowej redukcji emisji dwutlenku węgla do 2030 r., i dalej do neutralności klimatycznej w 2050 r. W minionym roku największe wyzwania w sprawach związanych z leśnictwem w Unii Europejskiej dotyczyły właśnie prac związanych z nowymi propozycjami legislacyjnymi przedstawionymi w ramach ww. pakietu, jak również inicjatyw zapowiedzianych w Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 i Nowej strategii leśnej UE 2030.

Spośród procedowanych legislacji, mających wpływ na lasy i leśnictwo te najważniejsze to: rozporządzenie w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych¹, rozporządzenie w sprawie ram monitorowania na rzecz odpornych lasów europejskich², rozporządzenie w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin³, rozporządzenie w sprawie produkcji i wprowadzania do obrotu leśnego materiału rozmnożeniowego⁴, a także rozporządzenie w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów

---

¹ Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych, COM/2022/304 final;

² Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ram monitorowania na rzecz odpornych lasów europejskich [COM(2023) 728 final, 2023/0413 (COD)];

³ Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin i w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2115, COM/2022/305 final;

⁴ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie produkcji i wprowadzania do obrotu leśnego materiału rozmnożeniowego, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 i 2017/625 oraz uchylające dyrektywę Rady 1999/105/WE.

związanych z wylesianiem i degradacją lasów⁵. Przedstawiciele Lasów Państwowych aktywnie uczestniczyli w procesach negocjacyjnych i przygotowaniu wkładów do instrukcji na spotkania, brali udział w posiedzeniach grup roboczych pod Radą Unii Europejskiej i w procesie konsultacji unijnych do poszczególnych wniosków.

W 2023 r. przedstawiciele Lasów Państwowych wspierali również działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska w pracach:

- Grupy Roboczej Rady UE ds. Leśnictwa (m.in. przygotowania do 18. sesji Forum Leśnego Narodów Zjednoczonych UNFF 18);
- Stałego Komitetu ds. Leśnictwa (grupa robocza przy Komisji Europejskiej, wspierająca Komisję w przygotowywaniu wniosków legislacyjnych i inicjatyw politycznych oraz stanowiąca forum wymiany poglądów z państwami członkowskimi);
- Grupy Roboczej „Lasy i Natura” (m.in. wypracowanie definicji lasów pierwotnych, starodrzewów oraz opracowanie wytycznych dla leśnictwa bliższego naturze – *closer-to-nature forestry*);
- ministerialnego Zespołu ds. Rewizji Rozporządzenia LULUCF.

Kierownictwo Lasów Państwowych wspierało i reprezentowało Departament Leśnictwa i Łowiectwa podczas nieformalnych spotkań Dyrektorów ds. Leśnictwa UE (Szwecja: Skellefteå 15–17.05.2023 r.; Hiszpania: Cádiz, Andaluzja 18–20.10.2023 r.) oraz spotkań z przedstawicielami Parlamentu Europejskiego.

Dzięki powrotowi do formuły spotkań stacjonarnych wróciły także bilateralne wymiany i spotkania projektowe. W minionym roku gościliśmy w Lasach Państwowych m.in. następujące delegacje zagraniczne:

- przedstawiciele FAO Ukraina, krajowych specjalistów ds. programów leśnych w Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), którzy są zaangażowani w ocenę strat i szkód w leśnictwie oraz opracowywanie programu FAO wsparcia dla leśników w Ukrainie w obecnym i powojennym okresie odbudowy. Lasy Państwowe miały okazję podzielić się swoimi doświadczeniami i wesprzeć ukraińskich leśników, przekazując *know-how* w zakresie modelu zarządzania lasami, uregulowań prawnych czy też praktycznych rozwiązań w prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej (maj 2023 r.);

---

⁵ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 995/2010.

- przedstawicieli Służby Leśnej Stanów Zjednoczonych, jednej z największych na świecie organizacji zajmujących się badaniem zasobów naturalnych i zarządzającej lasami państwowymi i użytkami zielonymi w Stanach Zjednoczonych (wrzesień 2023 r.);
- przedstawicieli Metsä Group, fińskiej grupy przemysłu leśnego obecnej w ok. 30 krajach, będącej kooperacją należącą do ponad 90 tys. fińskich właścicieli lasów, zajmującej wiodącą pozycję w sektorze biogospodarki (październik 2023 r.).

W roku 2023 kontynuowano współpracę pomiędzy organizacjami zarządzającymi lasami państwowymi w Europie w ramach stowarzyszenia EUSTAFOR (*The European State Forest Association*). Stowarzyszenie ma swoją siedzibę w Brukseli. Reprezentuje państwowe firmy leśne, przedsiębiorstwa i agencje, które prowadzą zrównoważoną gospodarkę leśną w Europie. Lasy Państwowe są członkiem EUSTAFOR od początków istnienia organizacji, tj. od 2006 r. Stowarzyszenie aktualnie zrzesza 39 członków z 27 krajów europejskich. Jego głównym zadaniem jest dostarczanie wiedzy eksperckiej na temat zrównoważonego i wielofunkcyjnego zarządzania lasami państwowymi w celu wspierania europejskiej polityki w zakresie leśnictwa. Niemniej ważnym celem działalności EUSTAFOR jest także promowanie aktywnego korzystania z zasobów leśnych i pozytywnych wyników zarządzania lasami państwowymi jako wkładu na rzecz społeczeństwa i gospodarki w Europie.

14. Wybrane wskaźniki i parametry

1. W 2023 r. Lasy Państwowe wypracowały zysk (netto) w wysokości 639 931,6 tys. zł, który przede wszystkim zasilił fundusz leśny.
2. Przeciętny koszt utrzymania pracownika Służby Leśnej w nadleśnictwie w 2023 r. wyniósł 221,0 tys. zł.
3. Utrzymanie Służby Leśnej oraz pozostała działalność administracyjna i nadzór nad lasami innych własności w nadleśnictwach kształtowały się na poziomie 38,0% kosztów ogółem tych jednostek.
4. Koszty ogólnogospodarcze stanowiły 0,3% kosztów nadleśnictw ogółem i w przeliczeniu na jedno stanowisko robotnicze wyniosły 31,4 tys. zł.
5. Przychody nadleśnictw z tytułu sprzedaży drewna stanowiły 91,2% ich przychodów ogółem.
6. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych w 2023 r. wzrosło o 77 etatów w stosunku do roku 2022; na stanowiskach robotniczych nastąpił spadek o 41 etatów, a na stanowiskach nierobotniczych nastąpił wzrost o 118 etatów.
7. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w Lasach Państwowych zatrudnionych było 26 015 osób, tj. o 138 osób więcej niż w ostatnim dniu 2022 r.
8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2023 r. wyniosło 10 926,6 zł
w tym:

a) w Służbie Leśnej nadleśnictw	11 665,7 zł
b) na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną ogółem	8 920,9 zł
w tym:	
– nadleśnictw	8 455,6 zł
– zakładów	10 948,1 zł
c) na stanowiskach robotniczych (robotnicy stali) ogółem	8 428,1 zł
w tym:	
– nadleśnictw	8 484,4 zł
– zakładów	8 024,8 zł

15. Podsumowanie

W 1924 r., wraz z odradzaniem się polskiej państwowości, powstała instytucja Lasów Państwowych. Od początku istnienia jej misją jest zrównoważone zarządzanie lasami i powiększanie zasobów leśnych. Mimo wojny światowej, zmiany granic państwa, gospodarki planowej w czasach PRL, misja ta jest realizowana. Między Odrą a Bugiem rośnie lesistość i zasoby drzewne.

W roku obchodów stulecia funkcjonowania Lasów Państwowych jako podmiotu gospodarki narodowej są one nadal największą w Unii Europejskiej organizacją zarządzającą lasami własności Skarbu Państwa.

W swoich działaniach Lasy Państwowe kierują się następującymi zasadami: powszechnej ochrony lasów, trwałości ich utrzymania, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów, a także powiększania zasobów leśnych. Gospodarka leśna, prowadzona przez Lasy Państwowe na blisko 7,0 mln ha powierzchni zalesionej, bazuje na badaniach naukowych, doświadczeniu poprzednich pokoleń leśników i rzetelnych prognozach. Lasy Państwowe kierują się poszanowaniem prawa i poczuciem odpowiedzialności za stan lasów oraz gospodarują lasami w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, co pozwala osiągać różnorodne korzyści: przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne.

Lasy Państwowe zapewniają ciągły wzrost zasobów leśnych, a jednocześnie odpowiednio wykorzystują ich potencjał. Nieustannie dążą do pogodzenia celów ekonomicznych i środowiskowych, przy jednoczesnym spełnianiu wszystkich społecznych oczekiwań wobec lasów. Lasy Państwowe, prowadząc gospodarkę leśną zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, dostarczają na rynek uniwersalny surowiec ekologiczny jakim jest drewno. Potwierdzają to m.in. międzynarodowe certyfikaty posiadane przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Na koniec 2023 r. ponad 95% lasów w Lasach Państwowych objętych było certyfikacją zrównoważonej gospodarki leśnej. Blisko 50% drewna pozyskiwanego w Lasach Państwowych pochodzi z cięć przedrębnych (pielęgnacyjnych), a więc z usuwania wybranych drzew spośród wielu rosnących na danej powierzchni. Tylko ok. 21% surowca drzewnego pozyskane jest ze zrębów zupełnych (o maksymalnej powierzchni do 4 ha).

Lasy Państwowe jako odpowiedzialny dostawca surowca drzewnego wspierają rozwój społeczno-ekonomiczny kraju. Polski przemysł drzewny to ponad 40 tys. zarejestrowanych firm, działających głównie w regionach wiejskich i małych, słabo uprzemysłowionych miast. Przemysł ten umożliwia bezpośrednie zatrudnienie ok. 400 tys. pracowników, a uwzględniając

zatrudnienie w firmach działających na rzecz branży drzewnej zatrudnienie łącznie może przekroczyć nawet 1 mln osób. Należy podkreślić, że przemysł drzewny to ważny sektor gospodarki krajowej. Zajmuje pierwsze miejsce w produkcji podłóg z drewna w Europie, drugie miejsce w produkcji płyt drewnopodobnych w Europie (i siódme na świecie), również drugie miejsce w produkcji opakowań drewnianych w Europie. Polski przemysł drzewny jest także największym w Europie producentem okien i drzwi drewnianych oraz architektury ogrodowej. Pod względem eksportu mebli na świecie Polska zajmuje drugie miejsce, a w kategorii produkcji mebli – szóste miejsce na świecie. W ten sposób sektor ten wypracowuje ok. 6% PKB.

Jednym z największych wyzwań dla leśnictwa jest właściwe rozpoznanie wpływu zmian klimatycznych na ekosystemy leśne. Dotyczy to nowej dynamiki temperatur, opadów i klęsk żywiołowych, zmian w zasobach wodnych i glebie leśnej. Lasy Państwowe podejmują szereg działań zapobiegawczych ukierunkowanych na ochronę lasów przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi. Dbają o zapewnienie wody w ekosystemach leśnych, niwelowanie ryzyka pożarowego i poważnych gradacji owadów, które mogłyby zagrozić trwałości lasów w niektórych rejonach Polski.

W 2023 r. w lasach zarządzanych przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych odnotowano 1508 pożarów lasu, które objęły 225,96 ha oraz 104 pożary o łącznej powierzchni 229,14 ha na terenach użytkowanych przez wojsko. W stosunku do roku 2022 zarówno liczba pożarów, jak i ich powierzchnia zmalała. Należy podkreślić, że z roku na rok system ochrony przeciwpożarowej jest rozwijany i udoskonalany. W 2023 r. koszty poniesione na ochronę przeciwpożarową lasu wyniosły 141,7 mln zł.

Wiedza o procesach zachodzących w przyrodzie i kontrola stanu środowiska leśnego pozwalają leśnikom na wczesną diagnozę zagrożeń mogących wpłynąć negatywnie na stan lasu. Każdego roku Lasy Państwowe podejmują działania mające na celu zachowanie trwałości lasu i zwiększenie jego naturalnej odporności na czynniki szkodliwe. Koszty ograniczenia liczebności szkodliwych owadów w 2023 r. wyniosły 87,8 mln zł i w porównaniu z rokiem 2022 wzrosły o 54,5 mln zł. W ramach cięć sanitarnych usuwane są z lasu drzewa zasiedlone przez szkodniki lub już obumarłe w wyniku działania różnych czynników. Jest to konieczne, by w miarę możliwości ograniczyć szybkość i zasięg rozprzestrzeniania się gradacji szkodników, czyli przenoszenia się ich na drzewostany jeszcze zdrowe. W 2023 r. w Lasach Państwowych usunięto łącznie ok. 7,5 mln m³ posuszu. Cięcia sanitarne umożliwiają leśnikom przyspieszenie procesu, który naturalnie potrwałby znacznie dłużej (zamieranie drzewostanów i powolne ich odnawianie się, przemiany sukcesyjne). Każdorazowo w miejsce usuwanych zamaryłych drzew

sadzone są nowe, przy czym w miejsce częstych monokultur, czyli lasów jednogatunkowych (np. świerkowych w górach, sadzonych jeszcze przez zaborców), sadzone są gatunki lepiej dostosowane do siedliska, a tym samym bardziej odporne na różne zagrożenia.

Polska ze względu na położenie geograficzne i wynikające z niego m.in. zmienne warunki hydrologiczne ma niewielkie zasoby wodne. Głównym czynnikiem warunkującym ilość zasobów wodnych naszego kraju jest wielkość opadów atmosferycznych. W obliczu zmian klimatu najważniejsze jest przede wszystkim zatrzymanie w lesie jak największej ilości wody. Od wielu lat Lasy Państwowe pracują nad przywracaniem naturalnego biegu cieków, odtwarzaniem naturalnych i budowaniem sztucznych akwenów, odtwarzaniem mokradeł i torfowisk. Działania te, określane mianem małej retencji, zatrzymują wodę w lesie, przeciwdziałając skutkom suszy i zamieraniu lasów, tworzą nowe siedliska dla wielu gatunków, zwłaszcza ptaków i ryb, a w sezonie powodziowym ograniczają odpływ wody na tereny zamieszkałe. Zbiorniki retencyjne w razie potrzeby mogą pełnić rolę źródła wody dla strażaków.

Jednym z priorytetów Lasów Państwowych jest dbałość o zachowanie, właściwe wykorzystywanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, szczególnie dziko występujących gatunków roślin i zwierząt oraz kompleksów przyrodniczych i ekosystemów.

Znaczna część gruntów leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe jest objęta różnymi formami ochrony przyrody (rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, strefy ochronne wokół wybranych gatunków chronionych oraz inne). Konieczność ochrony różnorodności biologicznej uwzględniana jest na wszystkich etapach prowadzonej gospodarki leśnej. Dodatkowo Lasy Państwowe podejmują własne inicjatywy ochronne. Projekty te związane są m.in. z czynną ochroną populacji głuszcza i cietrzewia oraz żubra, a także ochroną siedlisk rozrodczych nietoperzy. W Lasach Państwowych funkcjonują ośrodki rehabilitacji zwierząt, ogrody botaniczne, bank genów dla zachowania różnorodności genetycznej oraz realizowana jest produkcja szkółkarska i wprowadzanie sadzonek gatunków rzadkich i zagrożonych np. cisa. Należy wspomnieć, że koszty ochrony przyrody odnotowane w nadleśnictwach nie stanowią wszystkich kosztów, jakie Lasy Państwowe przeznaczają na ten cel. W wyniku zawartych umów w 2023 r. Lasy Państwowe przekazały 22 parkom narodowym kwotę 40,0 mln zł, którym udało się zrealizować 88% zakresu finansowego umów. W celu ochrony przyrody Lasy Państwowe nie tylko wspierają finansowo parki narodowe, wspierają i nawiązują współpracę z lokalnymi społecznościami oraz organizacjami pozarządowymi. Współfinansują również badania naukowe, dzięki którym poziom wiedzy na temat zrównoważonej gospodarki leśnej oraz procesów zachodzących

w przyrodzie jest cały czas podnoszony. W 2023 r. badania naukowe kosztowały Lasy Państwowe 54,5 mln zł.

Stulecie funkcjonowania Lasów Państwowych stwarza również okazję do podejmowania nowych wyzwań i realizacji oczekiwań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody. Lasy Państwowe zaproponowały, by jubileusz swojego 100-lecia upamiętnić utworzeniem stu nowych rezerwatów przyrody. Mają one odzwierciedlać różnorodność i bogactwo przyrodnicze lasów.

Las to idealne miejsce do wypoczynku i rekreacji, a także do uprawiania wielu sportów. Lasy Państwowe umożliwiają korzystanie z lasów w sposób bezpieczny i atrakcyjny. Ponoszą inwestycje związane z tworzeniem, utrzymaniem czy rozbudową nowych szlaków, tarasów widokowych, miejsc odpoczynku oraz udostępnianiem miejsc dla osób z niepełnosprawnościami lub o szczególnych potrzebach. Propagowane są te formy turystyki, które nie ingerują w środowisko naturalne.

Działania Lasów Państwowych nie ograniczają się jedynie do udostępniania lasów. Leśnicy chętnie dzielą się wiedzą o polskich lasach, ich historii i walorach przyrodniczych, a także budują społeczną świadomość zagrożeń dla środowiska naturalnego wynikających z działalności człowieka. Dzięki bogatej ofercie edukacyjnej Lasy Państwowe angażują się w działania edukacyjne i promocyjne, które pozwalają ich uczestnikom lepiej poznać ważny element naszego dziedzictwa narodowego – lasy. Każdego roku prowadzone są zajęcia w terenie i szkołach, organizowane są warsztaty w punktach i ośrodkach edukacji leśnej oraz wycieczki po ścieżkach dydaktycznych.

Lasy Państwowe realizują wiele zadań na rzecz wspólnego dobra, jakim są lasy, nie obciążając przy tym obywateli skutkami finansowymi. Jest to możliwe dzięki wyjątkowej formie organizacyjno-prawnej Lasów Państwowych, w której funkcjonują od wielu lat. Dzięki niej prowadzenie zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej odbywa się na własny rachunek i ryzyko gospodarcze, na zasadzie samofinansowania – bez korzystania z pieniędzy podatników. Umożliwia ona tym samym szybką i skuteczną reakcję w sytuacji kryzysowej, wymagającej uruchomienia własnych rezerw finansowych. Rozsądne planowanie kosztów i przychodów oraz efektywna realizacja wszystkich zadań z zakresu gospodarki leśnej od wielu lat pozwalają Lasom Państwowym zachowywać stabilność finansową.

W roku 2023 Lasy Państwowe osiągnęły przychody o wartości 14,63 mld zł, przy kosztach na poziomie 13,88 mld zł i wypracowały wynik finansowy netto w łącznej kwocie 639,93 mln zł.

Zarządzanie Lasami Państwowymi w warunkach rynkowych odbywa się z poczuciem odpowiedzialności w zakresie powierzonego im mienia Skarbu Państwa.

Lasy Państwowe, oprócz utrzymania i pomnażania leśnego majątku, wnoszą do budżetu państwa znaczące środki finansowe. Jako uczciwy płatnik dokonują wpłaty 2% od przychodów ze sprzedaży drewna, opłacają VAT, CIT oraz inne podatki. Niezależnie od przedmiotowych obowiązków Lasy Państwowe chętnie włączają się w przedsięwzięcia związane z rozbudową dróg czy wspomnianą wcześniej ochroną przyrody w parkach narodowych. W 2023 r. na inwestycje drogowe będące na gruntach jednostek samorządu terytorialnego przeznaczono ze środków funduszu leśnego kwotę 279,5 mln zł, natomiast z puli regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych przeznaczono 32,8 mln zł. Finansowanie z funduszu leśnego dróg będących na gruntach Lasów Państwowych wyniosło w 2023 r. niemalże 8,0 mln zł. Dodatkowo corocznie nadleśnictwa przeznaczają miliony złotych darowizn na różne cele społecznie użyteczne. W 2023 r. Lasy Państwowe szczególnie wspierały jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej, przekazując im darowizny na łączną kwotę 10,1 mln zł.

Funkcjonowanie Lasów Państwowych oraz realizacja wielu obowiązków ustawowych są możliwe dzięki zatrudnieniu wykwalifikowanej kadry liczącej ponad 25 tys. osób. Leśnicy na co dzień czuwają nad realizacją wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. W tym celu współpracują z prywatnymi zakładami usług leśnych wyłanianymi w przetargach publicznych. W 2023 r. Lasy Państwowe wydały na prace z zakresu pozyskania drewna i zagospodarowania lasu kwotę 4,44 mld zł. Dzięki tym środkom prywatny rynek usług leśnych, jako niezbędny element w łańcuchu produkcji wyrobów drzewnych, wciąż się rozwija, licząc obecnie ok. 6 tys. firm, a tym samym stwarzając miejsca pracy dla ok. 40 tys. osób, głównie na terenach wiejskich.

Jubileusz 100-lecia Lasów Państwowych jest okazją do podkreślenia ich dotychczasowego dorobku oraz wyznaczenia nowych priorytetów. Obecnie Lasy Państwowe stoją wobec oczekiwań różnych stron, które reprezentują sprzeczne interesy. Starają się być partnerem dla każdej z nich i pośredniczyć w dialogu społecznym.

**DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH**
Witold Koss
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 22 maja 2024 r.